

Fortidens minner i dagens landskap
Status for automatisk fredete kulturminner
i Grong kommune, Nord-Trøndelag 1999

Kari Støren Binns

NINA•NIKUs publikasjoner

NINA•NIKU utgir følgende faste publikasjoner:

NINA Fagrapport

NIKU Fagrapport

Her publiseres resultater av NINAs og NIKUs eget forskningsarbeid, problemoversikter, kartlegging av kunnskapsnivået innen et emne, og litteraturstudier. Rapporter utgis også som et alternativ eller et supplement til internasjonal publisering, der tidsaspekt, materialets art, målgruppe m.m. gjør dette nødvendig. Opplag: Normalt 300-500

NINA Oppdragsmelding

NIKU Oppdragsmelding

Dette er det minimum av rapportering som NINA og NIKU gir til oppdragsgiver etter fullført forsknings- eller utredningsprosjekt. I tillegg til de emner som dekkes av fagrapportene, vil oppdragsmeldingene også omfatte befaringsrapporter, seminar- og konferanseforedrag, årsrapporter fra overvåkningsprogrammer, o.a. Opplaget er begrenset. (Normalt 100-150)

NINA•NIKU Project-Report

Serien presenter resultater fra begge instituttene prosjekter når resultatene må gjøres tilgjengelige på engelsk. Serien omfatter original egenforskning, litteraturstudier, analyser av spesielle problem eller tema, etc.

Opplaget varierer avhengig av behov og målgruppe.

Temahefter

Disse behandler spesielle tema og utarbeides etter behov bl.a. for å informere om viktige problemstillinger i samfunnet. Målgruppen er "allmenheten" eller særskilte grupper, f.eks. landbruket, fylkesmennenes miljøvernavdelinger, turist- og friluftlivskretser o.l. De gis derfor en mer populærfaglig form og med mer bruk av illustrasjoner enn ovennevnte publikasjoner.

Opplag: Varierer

Fakta-ark

Hensikten med disse er å gjøre de viktigste resultatene av NINA og NIKUs faglige virksomhet, og som er publisert andre steder, tilgjengelig for et større publikum (presse, ideelle organisasjoner, naturforvaltningen på ulike nivåer, politikere og interesserte enkeltpersoner).

Opplag: 1200-1800

I tillegg publiserer NINA og NIKU-ansatte sine forskningsresultater i internasjonale vitenskapelige journaler, gjennom populærfaglige tidsskrifter og aviser.

Binns, K. Støren. 2000. Fortidens minner i dagens landskap. Status for automatisk fredete kulturminner i Grong kommune, Nord-Trøndelag, 1999. NIKU Oppdragsmelding 096:1- 31.

Oslo, juni 2000

ISSN 0805-4711

ISBN 82-426-1145-9

Rettighetshaver ©:

NINA•NIKU Stiftelsen for naturforskning og kulturminneforskning

Publikasjonen kan siteres fritt med kildeangivelse

Redaksjon:

Grete Gundhus

Grafisk produksjon:

Elisabeth Mølbach

Tegnekontoret NINA•NIKU

Opplag: 150

Sats: NINA•NIKU

Kopiering: Kopsisentralen AS

Trykt på miljøpapir

Kontaktadresse:

NINA•NIKU

Dronningensgt. 13, Postboks 736 Sentrum

N-0105 Oslo

Tlf.: 23 35 50 00

Faks: 23 35 50 01

Tilgjengelighet: Åpen

Prosjekt nr.: 22801

Ansvarlig signatur:

Oppdragsgiver: Riksantikvaren

Referat

Binns, K. Støren. 2000. Fortidens minner i dagens landskap. Status for automatisk fredete kulturminner i Grong kommune, Nord-Trøndelag, 1999. NIKU Oppdragsmelding 096:1- 31.

Denne rapporten beskriver omfanget av skader som er påført de automatisk fredete kulturminnene (fornminnene) i Grong kommune i perioden 1972-1999, det vil si i den tiden som er gått etter at det sist ble foretatt en systematisk kartlegging og beskrivelse av slike kulturminner som et ledd i produksjon av tema til økonomisk kartverk. I 1999 ble 302 fornminner, tilnærmet 89% av det som ble registrert i 1972, kontrollert for å se hvilken tilstand de registrerte fornminnene befant seg i per i dag, og hvilke eventuelle tiltak det er som har forårsaket inngrep i fornminnebestanden. Resultatet av kontrollen har vist at i løpet av de siste 27 årene er 16 fornminner blitt fjernet uten forutgående søknad om dispensasjon fra Kulturminneloven. Seks fornminner er fjernet lovlig og på faglig forsvarlig vis. Videre er 72 fornminner blitt skadet i disse årene. Ved siden av dyrking og husdyrhold er skogsdrift de aktiviteter som har forårsaket de fleste skadene. I forhold til situasjonen i 1972 ligger 208 av de kontrollerte fornminnene fortsatt uendret, men bare 69 av disse er uten synlige skader.

Oppdraget er utført på bestilling fra Riksantikvaren som ønsker en kartlegging av årsakene til at den registrerte kulturminnebestanden desimeres. Denne rapporten er den femte i rekken av foreløpige rapporter som er planlagt utgitt, og som omfatter kommuner med ulike geografiske og befolkningsmessige situasjoner. De trykte rapportene foreligger i NIKU Oppdragsmeldinger nr 042, 064, 068 og 078.

Nøkkelord: Fornminner - Fornminneregistrering - Grong kommune - Nord-Trøndelag - Kontrollregistrering - Kulturminneovervåking - Skadeårsaker - Økonomisk Kartverk

Abstract

Binns, K. Støren. 2000. Prehistoric monuments in present-day landscape. A report on the status of protected monuments in the municipality of Grong, Nord-Trøndelag i 1999. NIKU Oppdragsmelding 096:1- 31. In Norwegian

The report describes the nature and extent of damage inflicted on protected prehistoric sites and monuments in the municipality of Grong, Nord-Trøndelag, during the period 1972-1999. Monuments in the area were systematically surveyed and described in 1972 in connection with the publication of the Norwegian Land Use Maps. A control survey was undertaken in 1999 to investigate the present status of the monuments. By combining the two sets of information, it was possible to produce a comprehensive assessment of the current state of the recorded monuments. Of the 340 monuments recorded in 1972, 302 were checked in 1999. The survey revealed that, in the past 27 years, 16 monuments have been removed without authorisation, six monuments have been submitted to legal investigation. Another 72 monuments have suffered some kind of damage, while 208 have remained unchanged. Agricultural activities were the most frequent cause of damage and destruction, but forestry has caused much damage as well, and seems to be an increasing threat to the monuments.

The present survey is part of a country-wide investigation, initiated and funded by the Directorate for Cultural Heritage, concerning the problem of monument attrition. The directorate plans to have similar surveys carried out in a total of at least nine municipalities in various parts of Norway. Printed reports in Norwegian with an English abstract are available in the following NIKU *Oppdragsmeldinger* no. 042, 064, 068 and 078.

Key words: Causes of damage - Control survey - Grong commune - Norwegian Land Use Maps - Prehistoric sites and monuments

Forord

Foreliggende undersøkelse går ut på en kartlegging av status for automatisk fredete kulturminner i Grong kommune i Nord-Trøndelag. Prosjektet er utført på oppdrag fra Riksantikvaren.

Som sin praksisdel ved årsstudiet natur- og kulturoppsyn ved Høgskolen i Nord-Trøndelag, har student Erna Svarte deltatt i feltarbeidet i samarbeid med prosjektleder. I tillegg har tre studenter i arkeologi ved NTNU, Ingvild Onsøyen Strøm, Inger Margrete Eggen og Una Elstad utført en del av feltarbeidet og styrket prosentandelen av den kontrollregistrerte fornminnebestanden. To av studentene arbeider med materiale fra Grong i sin hovedoppgave. Fotodokumentasjonen som er gjengitt i denne rapporten er utført av prosjektleder. Feltarbeidet ble gjennomført i fire etapper i løpet av månedene juni, juli og august 1999. Alle takkes for en fin innsats.

Innhold

Referat	3
Abstract	3
Forord	4
1 Innledning	4
2 Bakgrunn	5
2.1 Mandat og kriterier	5
2.2 Valg av område	5
2.3 Registreringsområdet og omfanget av registrering i 1972	6
2.4 Metode 1999	7
3 Kvalitetsvurdering av ØK-registreringen i 1972	7
4 Resultatet av kontrollregistreringen i 1999	9
4.1 Tilstandsendring i perioden 1972-1999	9
4.2 Arten av inngrep i perioden 1972-1999	9
4.3 Årsakene til endring i fornminnes tilstand i perioden 1972-1999	10
4.4 Omfang av skader på fornminner i innmark og utmark	15
5 Tilstandsrapport for fornminnene i Grong kommune ..	16
5.1 Fornminnes tilstand i 1972	16
5.2 Fornminnes tilstand i 1999	16
6 Sammenfatning	17
7 Litteratur	18
Vedlegg	
Tabell over status for legalfredete kulturminner i Grong kommune i 1972 og 1999	19

1 Innledning

Fornminnene i Norge har vært underlagt et juridisk vern helt siden 13. juni 1905 da "Lov om Fredning og Bevaring af Fortidslevninger" ble vedtatt. Denne loven er senere blitt endret og revidert, senest i 1992, i takt med endringer i samfunnet og erkjennelsen av nye fornminnetyper. Bakgrunnen for fredningsloven av 1905 var først og fremst å skjerme gjenstandsmaterialet i fornminnene for ufaglig utgravning. Senere er fornminnene som landskapselement også erkjent som et viktig aspekt. Dette kommer til uttrykk i kulturminneloven av 1978 § 21 der det slås fast at departementet kan fredet et område rundt selve fornminnet så langt det er nødvendig for å bevare virkningen av det i landskapet. Loven av 1978 ble utvidet til også å gjelde samiske kulturminner eldre enn 100 år.

Alle former for jordbruks- og utbyggingsaktivitet har gjennom tidene ført til at svært mange fornminner er skadet eller fjernet. På tross av et stadig oppdatert lowerk har dette også i stor grad skjedd etter 1905. En gjennomgang av det registrerte fornminnematerialet i 19 vestlandskommuner viste at 21% av gravminnene var forsvunnet i løpet av de siste 25 år (Indrelid 1990). En lignende undersøkelse av fem kommuner på Øst- og Sørlandet viser at årlig gikk i gjennomsnitt 0,4% av gravminnene tapt i perioden 1916-1978 (Larsen 1990). Resultatet av kontrollregistreringene for de to kommunene i Midt-Norge viser en gjennomsnittlig årlig desimering på 0,2% i Grong og 0,8% i Trondheim kommune i kontrollperioden.

2 Bakgrunn

2.1 Mandat og kriterier

Undersøkelsen er utført på bestilling fra Riksantikvaren med utgangspunkt i Statsbudsjettet 1999, Kapittel 1429, Post 11, Kulturminneregistreringer.

I Riksantikvarens mandat for arbeidet heter det:

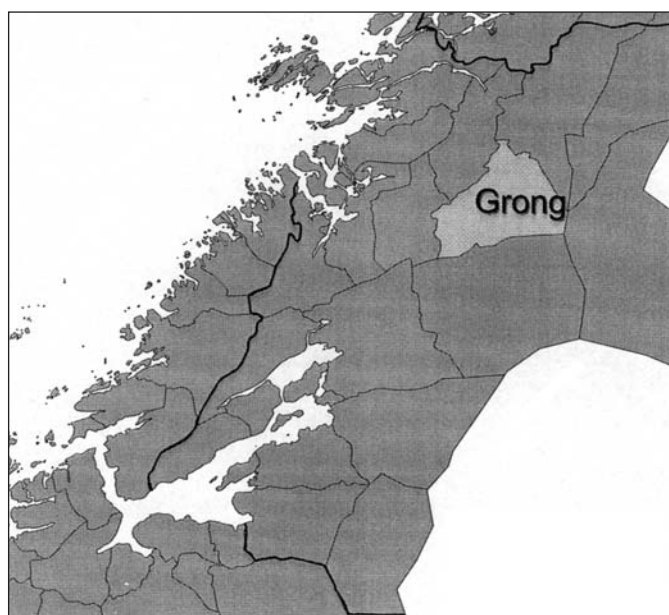
" 1.4.2. Kontrollregistreringer.

I anledning kulturminneåret 1997 ønsket Riksantikvaren å fokusere på desimeringshastigheten for automatisk fredete kulturminner. Utgangspunktet var Bergen Museums alarmerende undersøkelser ved inngangen til 1990-årene. For å sikre et representativt utvalg skulle prosjektet omfatte 6 kommuner, en i hver landsdel, og prosjektet skulle gjennomføres over 2 år. Fordi situasjonen er særlig problematisk i Midt-Norge ville Riksantikvaren at denne landsdelen skulle tilgodesees med 2 kommuner, en i hver av Trøndelagsfylkene. I 1997 ble bykommunene Tromsø, Trondheim og Skien kontrollregistrert og i 1998 landkommunen Voss i Hordaland. I tillegg ble det gjort forberedelser til registrering av Gjesdal kommune i Rogaland. For 1999 vil Riksantikvaren at NIKU iverksetter kontrollregistrering av Gjesdal kommune, samt en kommune i Vitenskapsmuseets museumsdistrikt der primærnæringene utgjør hovednæringsgrunnlaget.

Til grunn for utvalget vil Riksantikvaren at følgende kriterier skal legges til grunn:

- Kulturminnene i de utvalgte kommuner skal være godt dokumentert gjennom tidligere registreringer.
- Kommunene skal ha et representativt utvalg av kulturminner. Med dette forstås kulturminner knyttet både til innmark og utmarksområder. På bakgrunn av Riksantikvarens direktoratansvar for by- og tettstedsutvikling bør en av kommunene vektlegge dette aspektet i forhold til presset på kulturminner.

Figur 1. Nord-Trøndelag fylke med Grong kommune

- Utvalget av kommuner skal vise god representativ spredning.
- Det skal benyttes DGPS ved kontroll.
- Det skal gjøres kvalitetsvurdering av de tidligere registreringsopplysningene"

Riksantikvaren ønsker videre at " NIKU i forlengelse av pkt. 1.2.4 skal vurdere årsakene til at kulturminner ikke lar seg gjenfinne ved kontrollregistrering. Som veileder i arbeidet skal NIKU Oppdragsmelding nr 042, 064 og 068 " Fortidens minner i dagens landskap" Status for fornminner i hhv. Skien, Trondheim og Tromsø kommuner, benyttes.

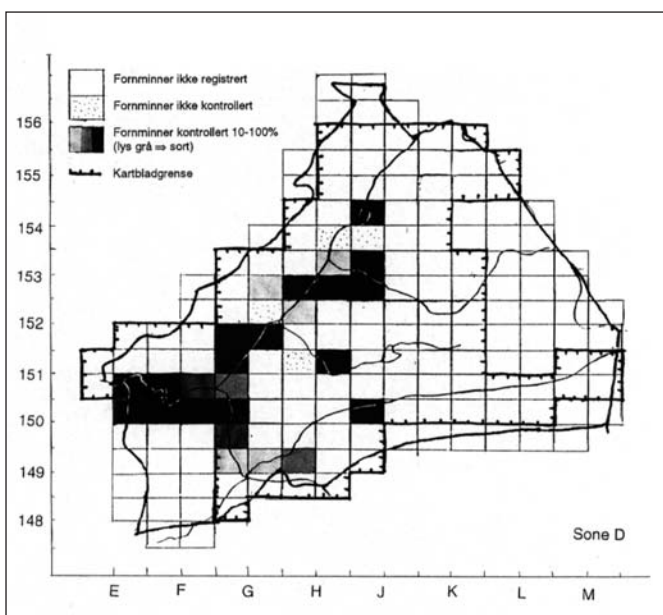
Det forutsettes at det ved kontrollregistrering kan fastslås om ødeleggelse/fjerning av et kulturminne er av ny dato, dernest hvorvidt det skyldes nydyrking, hogst, vegutvidelse eller andre årsaker."

2.2 Valg av område

Som en kontrast til Trondheim kommune ble Grong kommune valgt som undersøkelsesområde i 1999, en forholdsvis tynt befolket skog/elvekommune, der primærnæringene jordbruk og skogbruk er det dominerende inntektsgrunnlaget (**fig. 1**). I tillegg til at kommunen slik skiller seg fra Trondheim med hensyn til landskaps-type og beliggenhet, folketetthet og næringsgrunnlag, ble Grong valgt av følgende grunner:

- Kommunen er tidligere registrert for kulturminner i forbindelse med Økonomisk kartverk i 1972
- I forbindelse med rapportutgivelsene i 1976 ble det sendt rekkommandert brev til alle grunneiere av eiendommer der det var registrert faste fornminner, med opplysninger om fornminnene og med fredningsvedtekter vedlagt.

Figur 2. Kartbladinnstillingen for Grong kommune, med markering av kontrollregistrerte og ikke kontrollregistrerte områder

- Kommunen har et representativt utvalg av synlige fornminner mht beliggenhet i innmark og utmark. Innenfor kommunen er det registrert legalfredete kulturminner i jordbruksområder, skogsområder og tettsted.
- Det er ikke foretatt systematisk kontroll av fornminnene i området etter registreringstidspunktet.
- Det er et forvaltningsmessig behov for å ajourføre fornminnebeholdningen og kontrollere kartavmerkingene i Grong kommune.

2.3 Registreringsområdet og omfanget av registreringen i 1972

Etter kommunesammenslåingen i 1964 omfatter den nåværende kommunen de tidligere kommunene Grong og Harran. Den dekker et areal på 1131 km², hvorav 18 km² er jordbruksareal og 455 km² er produktiv skog.

Kommunen er i hovedsak dekket av økonomisk kartverk. Unntak er noen kartblad helt sydvest i kommunen samt høyereliggende områder i øst og nord (se kartoversikt **fig. 2**). Det var derfor et omfattende areal som i prinsippet ble kartlagt med hensyn til fornminner i 1972, selv om det først og fremst var bebygde strøk som i praksis ble oppsøkt. Med de midlene som var stilt til rådighet ved kontrollregistreringen lot det seg dessverre ikke gjøre å oppsøke samtlige registrerte fornminner. Av kartoversikten i **fig. 2** fremgår fordelingen mellom kontrollregistrerte og ikke kontrollregistrerte områder. Fornminner som lå uveisomt til og som tilsynelatende var minst utsatt for inngrep ble nedprioritert.

Til grunn for registreringsarbeidet i 1972 lå Th. Petersens arbeid "Grong prestegjeld i forhistorisk tid" i Grong bygdebok 1949 samt "Registreringer i Harran sogn" v/ Odd Ertsås 1957, samt øvrige opplysninger i topografisk arkiv ved Vitenskapsmuseet i Trondheim. Dette materialet ga registratorene et godt grunnlag til å dokumentere desimeringsomfanget av fornminnene ved registreringstidspunktet, og til å dokumentere de gjenværende kulturminnene ut fra sin samtids kunnskapsnivå og praksis.

Da registreringene i Grong kommune ble foretatt, var Lov om fornminne av 29. juni 1951 gjeldende lov. Eksempelsamlingen i denne lovens § 2 viser hvilke fornminner som var underlagt en automatisk fredning. Dette var i første rekke fornminner som man med sikkerhet kunne datere til "gamletida og mellomalderen" slik som gravminner, helleristninger, hus- og nausttuffer. Det var først ved Lov om kulturminner av 9. juni 1978 at typiske utmarksminner som jernvinneanlegg, kullgroper og fangstgroper ble inkludert i eksemplarsamlingen over fredete faste fornminner. Dermed ble de bare i begrenset grad tatt med i ØK-registreringene, og da bare som X-markeringer (ikke fredningsverdige). Ikke synlige fornminner som f. eks. mange boplasser og tilholdssteder fra steinalderen, eller kullgroper fra tidlig jernalder led gjerne samme skjebne. Mange ble registrert, men fikk ikke status som automatisk fredet kulturminne med runeR-markering på ØK-kartet. Grunneierne ble heller ikke gjort oppmerksom på disse kulturminnene. Det er derfor en svakhet ved registreringer foretatt før 1980-tallet at utvalget av R-registrerte kulturminner er forholdsvis begrenset, og antallet utmarksminner er særlig lavt.

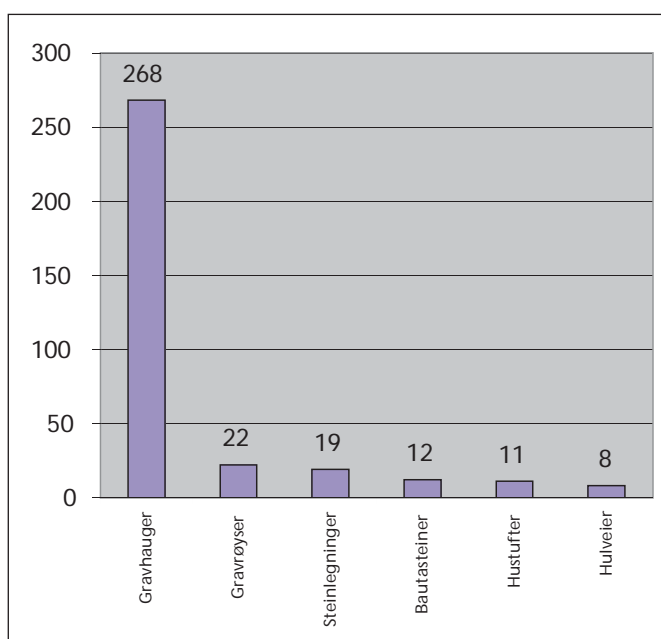
De fornminnene som fikk fredningsstatus ved fornminneregistreringen i Grong i 1972 er derfor synlige fornminner og i første rekke gravminner (**fig. 3**).

Registreringsrapporten for Grong kommune inneholder opplysninger om 340 faste fornminner. Disse fordeler seg på 141 lokaliteter. I tillegg inneholder den 105 X-registreringer, med til sammen 191 enkeltobjekter. Av disse ville 63 vært fredet i dag. Fangstgroper utgjør 89% av dette materialet.

Fornminneregistreringen ble utført i regi av DKNVS Museet (i dag Vitenskapsmuseet, NTNU) som i 1971 overtok registreringsansvaret fra "De arkeologiske museers registreringstjeneste" - DAMR - som hadde et nasjonalt registreringsansvar fra starten i 1965. Registreringsarbeidet fant sted i månedene juni, juli, august og september og ble kontrollert fortløpende samme sommer. Avmerkingene ble utført på flyfoto i målestokk 1:15000 med stereodekning. Dette gjør det mulig å kartfeste fornminnene med stor grad av nøyaktighet, omkring +/- 2 - 5 meter. Registreringsrapporten ble publisert i 1976: Grong. Topografisk-arknologisk registrering 1972. Funn og fornminner i Nord-Trøndelag 4 (Stalsberg (red.) 1976).

I forbindelse med kontrollregistreringen i 1999 ble 302 R-registrerte enkeltminner oppsøkt, det vil si ca 89% av det totale antallet registrerte enkeltminner. Det ble også foretatt nyregistreringer i den utstrekning vi uforvarende kom over slike under kontrollarbeidet. Disse inngår imidlertid ikke i foreliggende rapport.

Figur 3. Fredete faste fornminner som ble registrert i 1972, Grong kommune, Nord-Trøndelag, i alt 340 enkeltminner, der gravhauger i særlig grad dominerer.

2.4 Metode 1999

Til bruk under kontrollregistreringen i 1999 ble det utarbeidet overvåkingsskjema som blant annet inneholder felt for fornminnets status og tilstand samt årsak til en evt. endret tilstand. På skjemaet er også oppført rubrikk for arealbruk og for merknader vedrørende skjøtsel, kontakt med vernemyndighet i tilfelle inngrep, grad av informasjon til grunneier etc.

Flyfotos i målestokk 1:15000 (serie 681 og 800), kartavmerkinger på ØK og den trykte registreringsrapporten var grunnlaget for kontrollen. Fornminnene ble oppsøkt med tanke på endringer som har skjedd på og rundt fornminnene etter at førstegangsregistreringen ble utført. Det ble også vurdert i hvilken grad det enkelte fornminnet ut fra beskrivelse og kartavmerking var lett gjenfinnbar og om orienteringsoppgavene var korrekt angitt. I denne sammenhengen ble det også kontrollert om avmerkingen av fornminnene på flyfoto samt om overføringen fra flyfoto til ØK-kart var korrekt utført.

I sin bestilling ber Riksantikvaren om at DGPS skal benyttes ved kontrollregistreringen. Vi fikk utlånt et GPS-instrument fra NINA, som skulle ha en nøyaktighetsgrad på ± 1 meter, og samtlige lokaliteter ble innmålt. Resultatene synes å være tilfredsstillende ved kontroll mot M 711, men for å få tilstrekkelig god kontroll på målingene ville det være nyttig å få sammenstilt koordinatsystemet på ØK-kartene med gradinndelingen i det geografiske koordinatsystemet som er det formatet GPS-målingene presenteres i. Her må det gjøres omregninger og trekkes linjer etc hvilket er tidkrevende, men et par stikkprøver synes å gi tilfredsstillende resultat. Nøyaktighetsgraden avhenger likevel av god sikt og klart vær. Selv ved bruk av DGPS har det, i følge overingeniør Jon Endre Kirkholt ved Statens kartverk, Nord-Trøndelag, vist seg å by på problemer med å få tilstrekkelig nøyaktighet - ved tett skydekke og i tett granskog (som det er mye av i Grong), i tillegg også til bestemte tider på dagen lar det seg ikke alltid så lett gjøre å få inn tilstrekkelig antall og rett plasserte satellitter. Han har erfart at man stedvis må oppholde seg opptil 1 – 2 timer på samme punkt for å oppnå tilfredsstillende nøyaktighet. Konklusjonen synes å være at det under slike forhold er nødvendig også å foreta denne type kartfesting ved hjelp av flyfoto, støttet av skisser og beskrivelser.

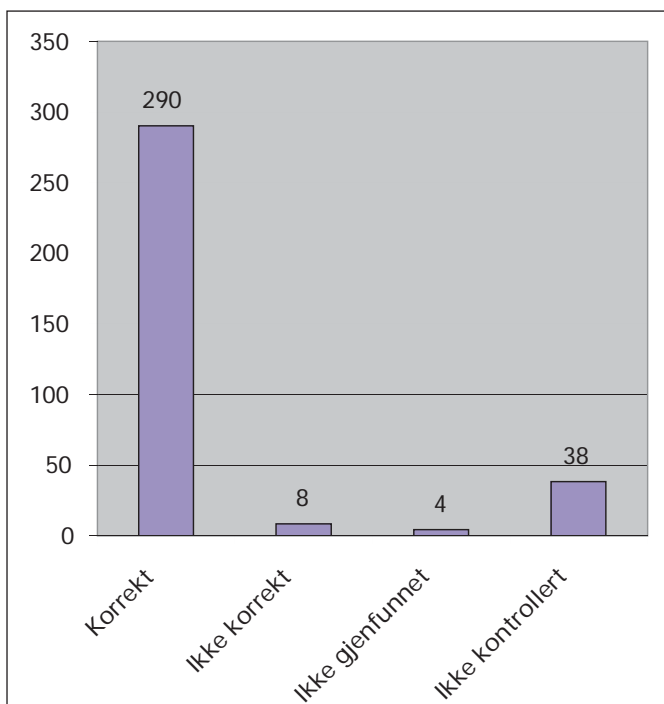
3 Kvalitetsvurdering av ØK-registreringen i 1972

Registrering av automatisk fredete kulturminner for det økonomiske kartverket manifesterer seg i to ulike informasjonssystemer. På økonomisk kartverk er R-symbolet sammen med avmerkingen uttrykk for lokaliseringen, og i Fornminneregisteret beskrives fornminnets art og utseende samt terrenget rundt fornminnet. For at registreringen skal betegnes som god, slik at forvaltningsmyndighetene kan ha nytte av den, må det være en forutsetning at det registrerte objektet kan gjenfinnes på grunnlag av kartavmerkingen. Verbalbeskrivelsen må gi tilstrekkelig informasjon om fornminnet og terrenget rundt til at den i seg selv skal kunne brukes til identifisering og gjenfinning av det registrerte objektet. Orienteringsoppgavene angir avstand og retning til to identifiserbare fastpunkter i nærheten av det kartfestede objektet. I denne sammenhengen er det derfor vurdert følgende forhold i forbindelse med gjenfinningsaspektet:

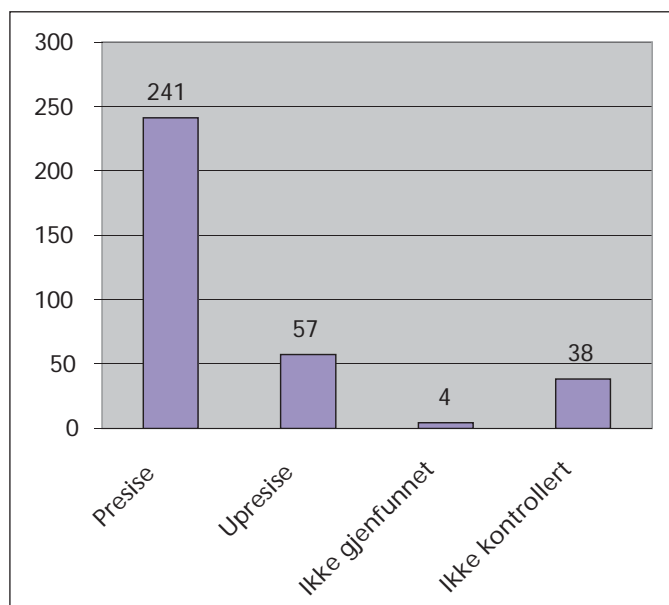
- Kartavmerkingen: korrekt - ikke korrekt avmerking
- Verbalbeskrivelsen:
  - Fornminnet lett - ikke lett gjenfinnbar ut fra fornminne- og terrengbeskrivelsen
  - Orienteringsoppgavene presise - upresise.

Resultatet av disse vurderingene er vist i **figurene 4 og 5**.

Figur 4. Korrekt - ikke korrekt kartavmerking

Figur 5. Orienteringsoppgaver presise - upresise

Når det gjelder **fig. 6** har vi til dels måttet utvise et visst skjønn, og enkelte forhold må tas i betraktning for å yte registreringen fra 1972 rettferdighet.

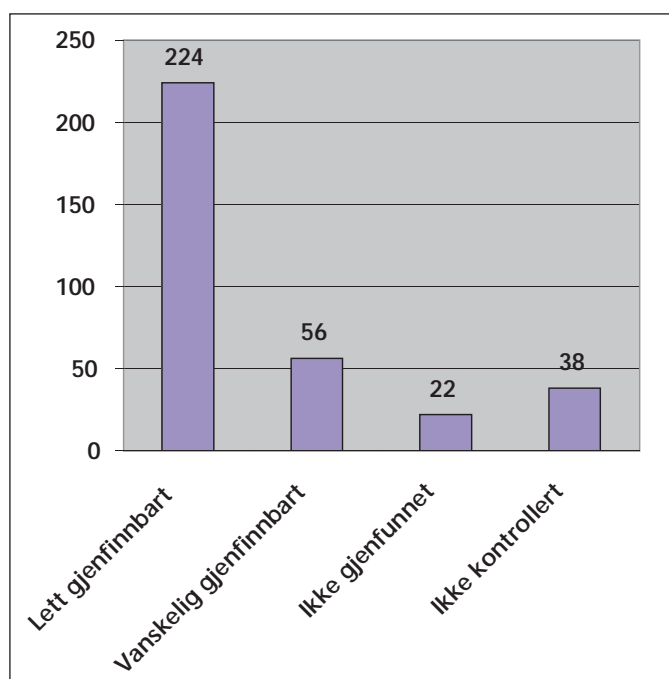
I følge den praksis som ble fulgt i registreringsarbeidet frem til omkring 1980, skulle fornminnene beskrives enkeltvis dersom det lå mindre enn fem fornminner samlet på en lokalitet. I grupperinger som besto av fem eller flere fornminner, skulle det lages en samlet beskrivelse med maksimums og minimumsmål på fornminnene, generell beskrivelse av vegetasjon, skadeomfang, etc. På denne måten er det vanskeligere å identifisere enkeltminnene i slike større grupperinger, med mindre det er blitt utarbeidet kartskisser over området. Dette var i stor grad gjennomført for Grong kommune, noe som har vært til stor hjelp i gjenfinningsarbeidet. Årsaken til vanskeligheter med gjenfinning skyldtes i hovedsak vegetasjonsendringer. Der det for 27 år siden var åpent lende kunne det i dag være tett og uoversiktlig granskog, og omvendt. Dette gjør at korrekt og nøyaktig bruk av DGPS har sin relevans, også fordi det er behov for å koordinatfeste i digital form. Bortsett fra dette er kartavmerking på flyfotos med stereoskop i seg selv likevel en fullt ut akseptabel og nøyaktig kartleggingsmetode. Annerledes kan det ofte være dersom kartleggingen foretas direkte på ØK-kart, siden disse ofte mangler nødvendige gjenkjennbare detaljer.

Av de 302 enkeltminnene som ble kontrollregistrert var det (bortsett fra dem som påviselig var fjernet) kun fire som ikke ble gjenfunnet. Hva angår eldre opplysninger fra topografisk arkiv og funnregisteret, må det sies at alle opplysninger var blitt sjekket og lokalisert i den grad dette var mulig. Kvaliteten på registreringsarbeidet gir seg også utslag i at det ble innhentet mye ny kunnskap. Ca 26% av det registrerte materialet var ikke offentlig kjent forut for registreringen.

Konklusjon

Registreringen fra 1972 gir inntrykk av å ha vært grundig og omfattende. Selve kartavmerkingen er i all hovedsak korrekt, og orienteringsoppgavene i fornminnebeskrivelsen tilfredsstillende. Årsaken til vanskeligheter med gjenfinning var i stor grad vegetasjonsendringer i løpet av perioden 1972-99.

Figur 6. Fornminnet lett - vanskelig gjenfinnbart ut fra verbalbeskrivelse

4 Resultat av kontrollregistreringen i 1999

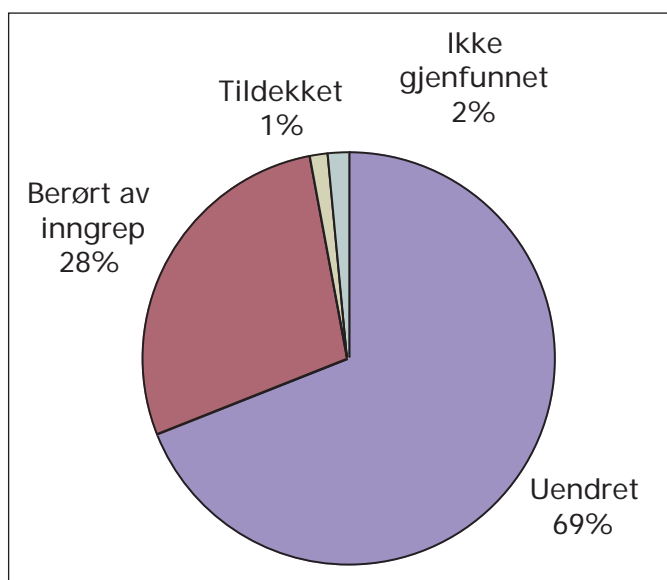
4.1 Tilstandsending i perioden 1972-1999

I 1972 var det 340 enkeltminner som fikk status som automatisk fredete kulturminner. Av disse er 302 blitt kontrollert. Ved en sammenligning mellom dagens situasjon og beskrivelsen av fornminnene fra 1972 viser det seg at 208 av de kontrollerte fornminnene ikke har vært utsatt for tiltak av noen art som kommer i konflikt med Kulturminneloven i løpet av denne tiden. De fleste er riktignok skadet, men skaden var utført før 1972. Imidlertid er 94 fornminner på en eller annen måte berørt av tiltak som har funnet sted i perioden 1972-99 (fig. 7). Dette innebærer at selve fornminnet er fjernet, lovlig eller ulovlig, eller at det er foretatt inngrep i fornminnet og/eller i sikringssonen som skal ligge som et vern rundt det. Av disse er fire fornminner blitt tildekket eller skjendet, men uten at de er blitt utsatt for direkte inngrep. Videre er det fem som ikke har latt seg gjenfinne. I den videre behandlingen av tallmaterialet blir disse kategoriene definert som henholdsvis skadet og fjernet.

4.2 Arten av inngrep i perioden 1972-1999

Talloversikten nedenfor (fig. 8) viser hvilke type inngrep som den kontrollerte andelen av fornminnene er blitt utsatt for. Den viser at skadeomfanget dominerer i forhold til omfanget av fjernede forn-

Figur 7. Endring i tilstand i perioden 1972-99 for de kontrollerte fornminnene i Grong kommune, Nord-Trøndelag. 208 enkeltminner uendret, 94 endret

minner, og videre at av de fjernede fornminnene, er det over det dobbelte som er fjernet uten søknad om dispensasjon fra Kulturminneloven enn som er fjernet etter slik søknad og påfølgende faglig undersøkelse.

Ulovlig fjernet

Med ulovlig fjerning menes alle inngrep som har ført til at fornminnene er fjernet i sin helhet uten at det er søkt om frigivelse (jfr. Kulturminneloven §3 og §8). Kontrollen viser at 16 fornminner (inkludert fem som ikke er gjenfunnet) er fjernet uten forutgående frigivning og undersøkelse. Tiltak som hadde forårsaket skade før 1972 har i flere tilfeller blitt utvidet, slik at fornminnene i 1999 var totalt fjernet. Dette gjelder særlig dyrkingsarbeid.

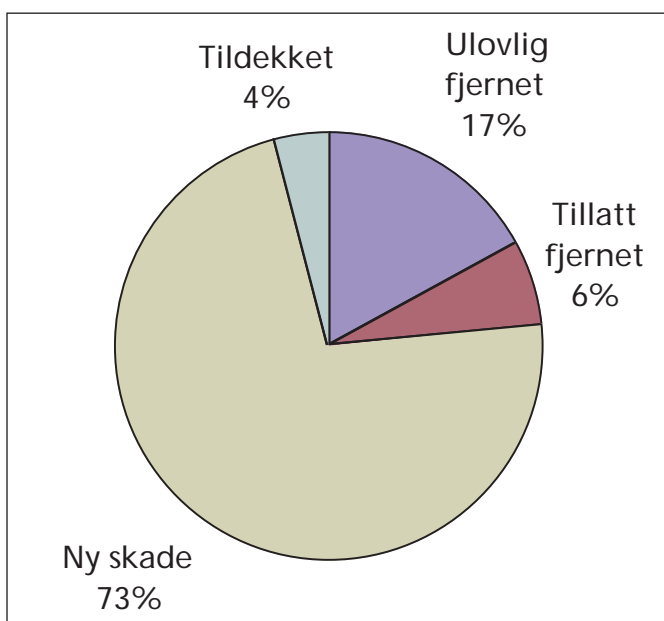
Tillatt fjernet, dispensasjon fra Kulturminneloven

Seks av fornminnene er fjernet etter dispensasjon fra Kulturminneloven og er blitt fagmessig undersøkt. Tre av disse var nedpløyde gravhauger i dyrket mark. Den ene viste seg å inneholde et rikt gravfunn fra eldre jernalder i tillegg til dyrkingsspor som var enda eldre, mens en annen ble avskrevet som fornminne. Dette viser problemene knyttet til denne funngruppen, både for vernemyndigheter og gårdbruker.

Tiltak i fornminnet (skader)

Ulovlige tiltak i fornminnet inkluderer alle typer inngrep som er egnet til å skade, flytte, forandre eller på annen måte utilbørlig skjemme automatisk fredete kulturminner (jfr. Kulturminneloven §3). Denne gruppen omfatter flest fornminner, i alt er det 68 som er blitt utsatt for tiltak som har ført til direkte skade. Skadene består i at deler av fornminnene er fjernet, fornminnene har fått slitasjeskader, de kan være til dels utjevnet og tilgrodd eller blitt omrotet, flyttet eller forstyrret på annen måte, ved byggevirkosomhet e.a.

Figur 8. Arten av inngrep påført de kontrollerte fornminnene i Grong kommune i perioden 1972-1999, i alt er 94 enkeltminner berørt

Tildekket

Fire fornminner var tildekket og påført ny masse og/eller skrot av ulike slag. De har likevel latt seg gjenfinne og er tilsynelatende ikke tilført nye fysiske skader. Slike tiltak er nevnt i Kulturminneloven §3, der det heter at ingen må tildekke eller skjule automatisk fredete kulturminner. I den videre talloversikten blir derfor denne kategorien definert som skadet. Unntak fra dette er et tilfelle der massepåføringen gjaldt restaurering av en tidligere skadet haug.

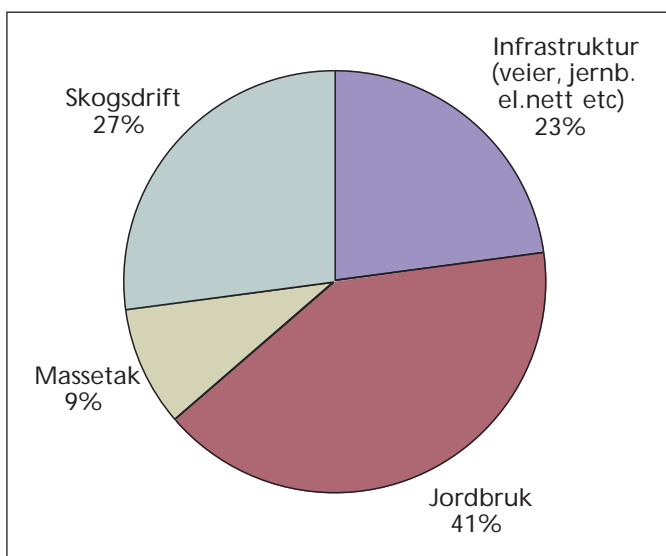
4.3 Årsakene til endring i fornminnenes tilstand i perioden 1972-1999

Av de 94 enkeltminnene som på en eller annen måte er berørt av fysiske inngrep i perioden 1972-99 er 22 enkeltminner helt fjernet (fem av disse er ikke gjenfunnet, men er sannsynligvis fjernet), mens 72 er påført annen form for skadeverk. Av diagrammene i **fig. 9** og **10** fremgår hva som er de viktigste årsakene til at disse er henholdsvis fjernet og skadet. Det er to hovedårsaker som gjør seg særlig gjeldende for begge disse kategoriene, nemlig jordbruk og skogbruk. Sett i større detalj er årsaker knyttet til skadeverk likevel flere og mer sammensatt enn årsaker knyttet til full fjerning av fornminnene.

Dyrking og husdyrhold

Det er disse aktivitetene som er den mest dominerende årsaken til desimering av fornminnebestanden i Grong kommune. Av de kontrollerte fornminnene er 26 skadet og ni fjernet i forbindelse med jordbruk og husdyrhold i løpet av de siste 27 år. Rent prosentvis slår dette jevnt ut for begge kategorier, i det 37% av dem som er skadet og 38% av dem som er fjernet skyldes jordbruksvirksomhet. Dette henger naturlig sammen med at jordbruksbosetningen i jernalderen var lokalisert på de samme stedene som der det drives jord-

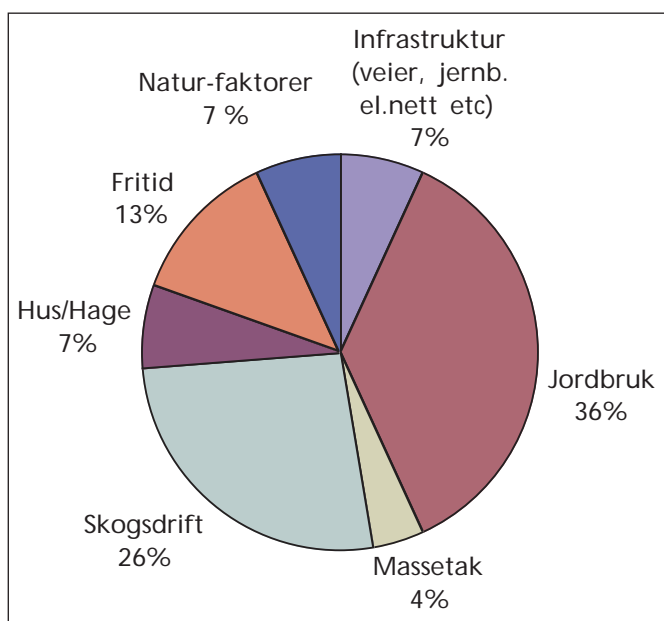
Figur 9. Tiltak som har forårsaket **fjerning** av fornminner i perioden 1972-1999, i alt 22 enkeltminner. Grong kommune, Nord-Trøndelag

bruk i dag - på de flate elveterrassene som ligger som trappetrinn opp langs begge sider av de tre hoveddalførene i kommunen. De sporene som fremdeles er bevart er gjerne gravanlegg som ligger ut mot terrassekantene, i vegetasjonssonen mellom dyrket mark og bratt terrasseskrent. Generelt er dette en forholdsvis godt beskyttet plassering (**fig. 11**). Men kraftige jordbruksmaskiner og behov for lett tilgjengelig arealbruk har også satt disse fornminnene i faresonen. Et typisk trekk langs terrassekantene er nemlig raviner som har utviklet seg gjennom lang tid og som gir dem en bølget form med utstikkere og innbuktninger. Behovet for utjevning av disse har bidratt til rasing av gravanlegg med denne typen beliggenhet.

Gravanlegg lenger inne på terrasseflatene er sterkt utsatt for pløyning. Tidligere overpløyde gravhauger er til dels helt forsvunnet (**fig. 12**). I noen tilfeller er det pløyd helt inntil og til dels inn i gravminnene, slik at de både blir deformert og utsettes for erosjon (**fig. 13**). Gravminner i utkanten av dyrket mark og på åkerholmer er i enkelte tilfelle brukt som lagringsplass for foreldet jordbruksredskap, drensør og annet skrap. Husdyrhold har ført til slitasjeskader i forbindelse med tråkk og beiting. Inngjerding for å hindre krøtter i å bevege seg inn på engmarka har også berørt fornminner. Dette er brudd på sikringssonen rundt fornminnet og fører også til slitasjeskader, men samtidig kan inngjerding beskytte fornminner mot nedpløyning (**fig. 14**). Her kan man bevisst ha tatt hensyn til fornminnet, og dette er det også et godt eksempel på i **fig. 15**, der en gravhaug ligger inntakt inne i et skogholt, omgitt av åker på alle kanter.

Figur 10. Tiltak som har forårsaket **skadeverk** på fornminner i perioden 1972-1999, i alt 72 enkeltminner (inkludert fire fornminner som er tildekket/påført masse). Grong kommune, Nord-Trøndelag

Figur 11. Oppdyrkede elveterrasser langs Namsen i Grong. I forgrunnen ser vi terrasser i to nivåer. I vegetasjonssonen mot terrassekanten kan fornminnene ligge bevart, og sentralt i forgrunnen ligger en gravhaug skjult av skog. Rett til høyre for denne (ved innbuktningen på jordet) lå inntil nylig også en gravhaug, som nå er helt bortpløyd (ID-nr 10382).

Figur 12. En allerede sterkt nedpløyd gravhaug i 1972, i dag så vidt synlig som en svak forhøyning på åkeren. (ID-nr 10400).

Figur 13. Gravhaug på pynten av en oppdyrket elveterasse. Behov for masse i dreneringsøyemed har ført til at fotgrøften og ytterkanten av haugen er blitt berørt, og selve gravhaugen er sterkt utsatt for erosjon. (ID-nr 10399)

Figur 14. Her er sikringssonen brutt ved oppsetting av gjerde for å hindre krøtter i å gå ut på dyrket mark. Men samtidig fungerer gjerdet som en beskyttelse mot nedpløying av gravhaugen (ID-nr 10305).

Figur 15. Inne i det tette skogholtet ute på åkeren ligger en intakt gravhaug (ID-nr 10575). Her har bonden tatt et bevisst hensyn til gravhaugen og unnlatt å dyrke opp dette området.

Figur 16. En gammel kraftledningsstolpe er i ferd med å bli erstattet av en ny, noe som krever bedre fundamentering og dermed også ytterligere inngrep i en gravhaug (ID-nr 10365).

Figur 17. En gammel potetkjeller i en gravhaug er omgjort til et lite museum som gir informasjon om gravhaugens historie. (ID-nr 10353).

Skogsdrift

I en skogrik kommune som Grong, der en viktig del av næringsgrunnlaget er skogsdrift, er det også å forvente at dette kan bli en belastning på fornminnebestanden - ikke minst fordi den forhistoriske bosetningen også hadde sin utbredelse i høyere nivåer, i områder som i dag er skogdekket utmark. Det er 184 av de kontrollerte fornminnene som ligger i skog, enten i skogholt nær dyrket mark eller i skogsterreng, og av disse ligger 96 i områder der det nå foregår aktiv skogsdrift. Av disse igjen er 24 fornminner berørt av inngrep siden 1972, hvorav to er fjernet og fire ikke gjenfunnet/ evt. fjernet. Både nyplanting og hugstvirksomhet virker negativt inn på hver sin måte. Nyplantingen har stedvis foregått ved gravning av ca 1x1 m store ruter med grabb, jevnt fordelt over skogsområdet uten at det er tatt hensyn til at fornminner dekker en del av arealet. Tunge maskiner forstyrrer skogbunnen ytterligere med hjulspor og slitasje. I tillegg bidrar hugsten til tett krattvegetasjon og avkvisning, noe som skjuler markoverflaten, stimulerer tilgroingen og reduserer mulighet for gjenkjennelse og identifisering.

Kommunikasjonslinjer og krafttilførsel

Dette er aktiviteter tilknyttet veier, broer, jernbaneanlegg, telefon- og kraftlinjer. Innenfor dette feltet har det vært stor aktivitet i kommunen i den aktuelle perioden. Likevel er bare ti fornminner berørt av slik virksomhet. Fem fornminner er fjernet, tre med dispensasjon fra Kulturminneloven, ved anlegg av parkeringsplass og omlegging av E6. To fornminner er ulovlig fjernet - ved anleggelse/ utvidelse av grusvei. Fem fornminner er skadet; dette har skjedd i forbindelse med anlegg av telefon- og kraftledningsstolper, oppstilling av markeringer for trigonometriske punkt og avskavinger i forbindelse med veianlegg (fig. 16).

Fritidstiltak

Denne typen tiltak kommer som nummer fire i rekken av årsaker som reduserer fornminnebestanden. Dette dreier seg om slitasje i forbindelse med kulturstier og rydding på offentlig grunn, og ellers om private foretak, som graving av groper og sjakter til jaktskjul, alminnelig nysgjerrighet etc. Det er i alt åtte fornminner som er forstyrrer på denne måten, men inngrepene er ikke omfattende, og ingen fornminner er fjernet. I ett tilfelle har inngrepet slått positivt ut. En imponerende stor gravhaug på Føyen som i sin tid var blitt uthulet til potetkjeller er av de nåværende eiere blitt innredet som

et lite museum med informasjon om hva dette er og hva haugen i sin tid kan ha inneholdt (fig. 17).

Husbygging og hageanlegg

Gruppen omfatter inngrep som kan relateres til bebyggelse samt opparbeiding og skjøtsel av hager. Dette har kun berørt seks fornminner, og ingen av disse er blitt fjernet. Derimot er de til dels blitt ganske sterkt deformert, og gjort lite kjennelige som anlegg fra forhistorisk tid. Her dreier det seg stort sett om gamle skader som er forsterket og videreutviklet. Fornminnene er bevest med prydbusker og blomsterbed, og tjener stedvis som uteplass med hagemøbler. I ett tilfelle er en gravhaug avsnøiet for å gi plass til oppkjørsel, og en haug er blitt uthulet for å gi plass til en redskapsbod (fig. 18). Samlet sett er likevel dette skadeårsaker av lite omfang.

Masseuttak

Dette er en aktivitet som kan gi grove innhugg i fornminnebestanden, og det er en form for inngrep som ofte fører til at fornminnet fjernes helt. I Grong er to fornminner fjernet og tre er skadet i forbindelse med slik virksomhet (fig. 19). Dette er et forholdsvis lavt antall. Men de tre som er skadet har en usikker fremtid og vil trolig gradvis bli "spist opp". Utgravning av disse synes å være påkrevet.

Naturfaktorer

Fornminner kan også skades eller fjernes av naturlige årsaker. I Grong har sterk vind med påfølgende rotvelt samt graveaktivitet av rev bidratt til forstyrrelse av to gravhauger. Sterk tuevekst og økt fuktighet i bakken har bidratt til at to lave steinlegninger på et gravfelt nærmest er blitt "spist opp".

Konklusjon

I løpet av perioden 1972-1999 er 22 fornminner fjernet, ni i forbindelse med jordbruk, seks i forbindelse med skogsdrift og fem i forbindelse med tiltak tilknyttet kommunikasjon og energioverføringer. Aktiviteter som masseuttak, husbygging, hagearbeid og fritidsaktiviteter har gjort seg mindre gjeldende - her er det bare førstnevnte forhold som har resultert i fjerning av to gravhauger. Forutgående frigiving og fagmessig utgravning er foretatt for kun seks av de fjernede fornminnene.

Figur 18. Redskapbu inngravd i en gravhaug (ID-nr 10470) i villabebygging nær Grong sentrum.

Figur 19. Grustak nær skogsbilvei. To gravhauger ligger på en smal brem mellom bratt terrasseskant og kanten på grustaket (ID-nr 10324).

Figur 20. Gravhaug (ID-nr 10301) på en terrasseskant mellom dyrket mark og en jordbruksvei ferd med å bli spist opp av et sandtak.

I alt er 72 fornminner blitt utsatt for skade. 26 av disse er fremkommet i forbindelse med jordbruk og 19 i forbindelse med skogsdrift. De resterende fordeler seg noenlunde jevnt mellom tiltak tilknyttet infrastruktur, fritidsaktiviteter, hus-/ hagearbeid og masseuttak. Sett enkeltvis er dette årsaksfaktorer som har gjort seg relativt lite gjeldende i Grong, men samlet er de årsak til skadeverk som omfatter omkring 1/3 av de skadepåførte fornminnene. Naturfaktorer har spilt inn i beskjeden grad.

Kontrollregistreringen har vist at maskinell arealutjevning i jordbruket og systematisk skogplanting med maskin kan gjøre stor skade der disse arealene kolliderer med gravanlegg og andre fornminner. Dette har skjedd i to -tre tilfeller i Grong, noe som har gitt seg merkbart utslag på desimeringsstatistikken. Jevnt over er inngrepene mer spredt og mindre ødeleggende. De viser likevel at moderne jord- og skogbruk er en alvorlig og økende trussel mot fornminnebestanden, og det er viktig at det som fortsatt er igjen markeres tydelig og ivaretas aktivt av vernemyndighet og grunneier.

4.4 Omfang av skader på fornminner i innmark og utmark

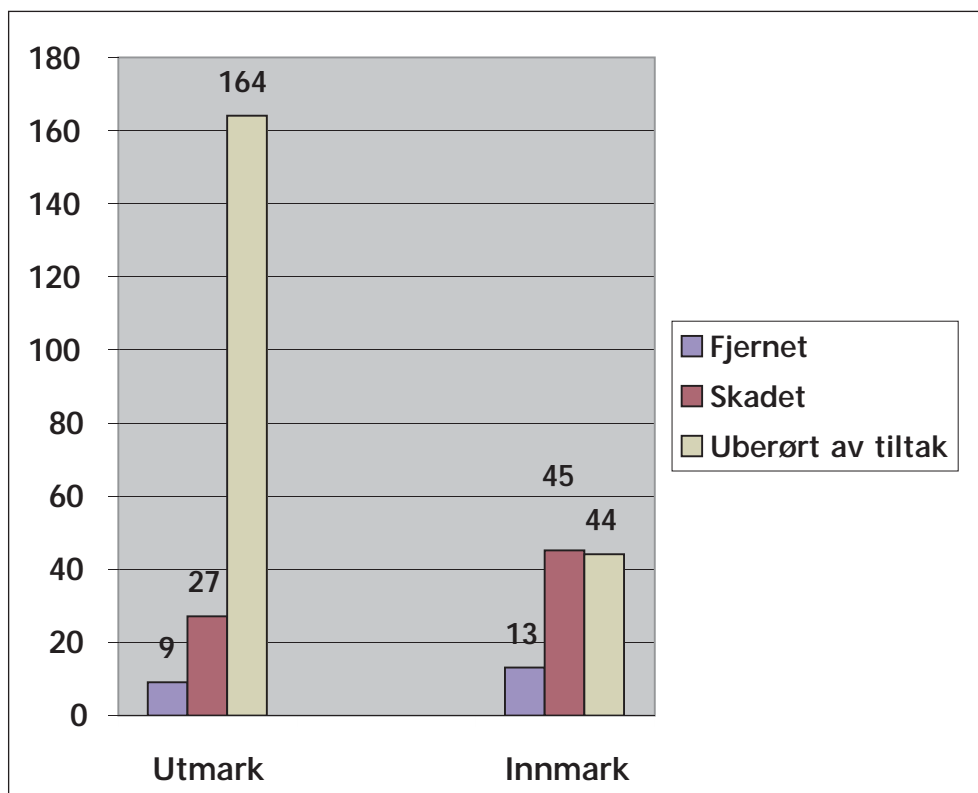
En oppstilling av de fornminnene som ble kontrollert i 1999 viser grovt sett at 200 ligger i utmark og 102 i innmark. Fordelingen av det samlede antallet som ble R-registrert i 1972 er henholdsvis 237 og 103. Her må vi regne med at fornminner i utmark ikke er blitt kartfestet i samme omfang som dem i innmarksområder, grunnet vanskeligere tilgjengelighet, og at kunnskapen og arkivopplysningene om slike fornminner er og i alle fall var mer begrenset. Fredete kulturminner som i 1972 ikke ble vurdert som fredningsverdige er i stor grad utmarksminner. Dessuten utgjør jordbruksarealet i kom-

munen bare ca 1,5% av samlet areal, selv om utbygd areal kommer i tillegg til jordbruksarealet. Ut fra dette kan vi regne med at det finnes langt flere fornminner i utmark enn det som kommer til uttrykk her.

Av tabellen nedenfor fremgår at det er en vesentlig større andel fornminner som blir berørt av tiltak blant dem som ligger i innmark i forhold til dem som ligger i utmark. I prosent utgjør dette, som det fremgår av diagrammene i **fig. 21**, at 57% av den totale bestanden i innmarksområder er berørt av tiltak, mens bare 17% er berørt av tiltak i utmarksområder. Dersom vi tar med den andelen av fornminner vi vet er blitt fjernet i perioden 1949-1972, blir utslaget for fornminner i innmark enda tydeligere: Da får vi at 76% av kjente fornminner i innmark er berørt av tiltak, mens 18% av fornminner i utmark er berørt av tiltak. I dette regnestykket har vi ikke tatt med fornminner utsatt for skade i perioden 1949-72. Utslaget for fornminner i innmark ville da ha blitt enda mer markert.

Konklusjon

De viktigste årsakene til reduksjon og forringelse av fornminnebestanden i Grong kommune har for en stor del å gjøre med tiltak i innmark. Dette er tiltak som først og fremst er knyttet til dyrking og husdyrhold. I utmark er tapsprosenten vesentlig mindre, og her er skogsdriften den største trusselen. Kulturminner i utmark, slik som fangstgroper, kullgroper, steinalderboplasser og hustuffer ble også registrert i 1972, men på grunn av daværende praksis og kunnskapsstatus ble disse ikke fredet, og de er derfor heller ikke blitt kontrollregistrert i denne sammenhengen. Et hovedinntrykk er likevel at innarbeidelse av disse dataene ikke ville ha påvirket tapsprosenten i utmark i vesentlig grad. Et annet hovedinntrykk er imidlertid at moderne, maskinell systematisk skogsdrift er en alvorlig trussel mot utmarksminnene, og vil bli et voksende problem i dette området i årene som kommer.

Figur 21. Diagram som viser forholdet mellom innmark og utmark med hensyn til antall fjernede og skadede fornminner, sett i forhold til antall fornminner uberørt av tiltak. Av aktuelle tiltak i utmark utgjør skogsdriften ca 60%.

5 Tilstandsrapport for fornminnene i Grong kommune

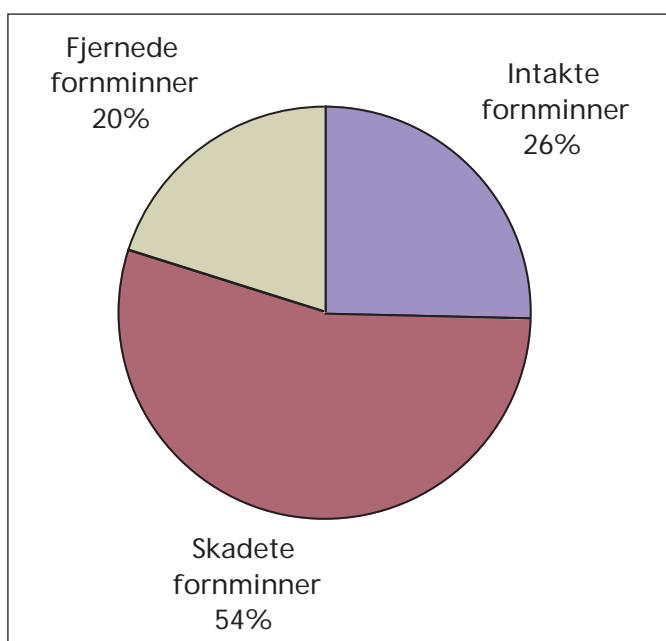
Gravminner er den mest tallrike fornminnetypen i Grong kommune. I 1972 ble det i alt registrert 306 eksisterende gravminner (gravhauger, gravrøyser, steinlegninger). Dette utgjør 90% av det totale antallet enkeltminner som på registreringstidspunktet fikk fredningsstatus. Av de fornminnene som ble kontrollregistrert i 1999 var 271 av til sammen 302 fornminner gravanlegg, det vil si 89,7%. De øvrige fornminnene som fikk fredningsstatus i 1972 var bautasteiner, hustuffer og hulveier. Så og si alle hustuftene ligger samlet og utgjør et særegent fornminne i form av et ringformet tunanlegg, og som flere av hulveiene ligger dette i utmark. Både antall og beliggenhet gjør derfor at det særlig er gravanleggene som er mest sårbare for ødeleggelser, og fornminnenes tilstand i kommunen kommer derfor først og fremst til uttrykk gjennom gravminnene.

5.1 Fornminnenes tilstand i 1972

Se **fig. 22**

Som nevnt innledningsvis var Th. Petersens arbeid fra 1949: Grong prestegjeld i forhistorisk tid, samt registreringer foretatt i Harran herred i 1957, et godt utgangspunkt for registreringen i 1972, i tillegg til opplysninger i Vitenskapsmuseets topografiske arkiv. På dette grunnlaget, samt ut fra informasjon innhentet fra lokale kilder under registeringsarbeidet, var det mulig å få en god oversikt over fornminnebestanden og av desimeringsgraden for fornminnene ved registreringstidspunktet.

Figur 22. Tilstanden i 1972 for 425 registrerte enkeltminner i Grong kommune

I 1972 ble det registrert 340 legalfredete enkeltminner. I tillegg ble det dokumentert og kartlagt at 85 fornminner (hvorav 81 gravminner av dem som var rapportert i 1949 og 1957) var fjernet. Av disse var 45 fjernet i perioden 1949-72, de øvrige 40 var fjernet lenger tilbake i tid, slik at det i alle fall har eksistert minst 425 enkeltliggende fornminner i det kartlagte området. Hvor mye som totalt sett er fjernet før denne tid kan vi bare gjette oss til, men det er vel kjent at de store omleggingene i jordbruket på 1800-tallet medførte merkbare tap i fornminnebestanden.

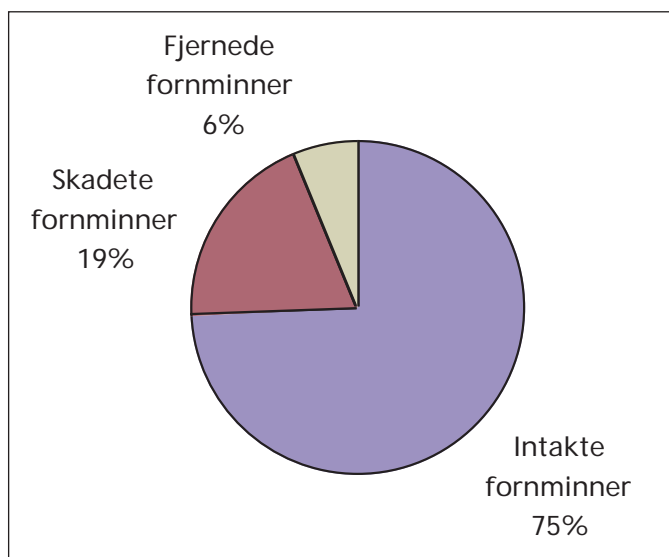
Av beskrivelsene fra 1972 fremgår at 109 av de eksisterende fornminnene var uten synlige skader på registreringstidspunktet. De øvrige 231 var på en eller annen måte blitt utsatt for skadelig virksomhet. Av disse var 210 gravanlegg. Samtlige av de registrerte bautasteinene (i alt 12) var på en eller annen måte berørt - flyttet, avhugget, veltet, brukt som benk etc. Hulveiene må jo også sies å være skadet, i og med at de bare gjenstår som deler og fragmenter av sin opprinnelige lengde, men der disse lot seg identifisere var tilstanden stort sett noenlunde intakt.

De fleste skadene på gravminnene er gjort i forbindelse med plynndring av sentralgraven, og de er beskrevet som utgravd, utkastet eller med forsenkning i midtpartiet. På en del er det også gravd sjakter inn fra sidene. Slike inngrep kan være gjort allerede i tidlig historisk tid, men i flere tilfeller var de åpenbart utvidet i senere år. Denne type inngrep kan vanskelig settes i forbindelse med bestemte tiltak. Men en ikke liten andel (ca 25%) var mer brutalt avneiet, i enkelte tilfeller lå bare en rest av gravanlegget igjen eller anlegget var overpløyd. I 51% av tilfellene skyldtes dette jordbruk, ca 9% skogbruk. Villabebyggelse, vei- og jernbaneanlegg var årsak til henholdsvis 23 og 17% av disse skadene. Bare i få tilfelle var gravene overgrodd.

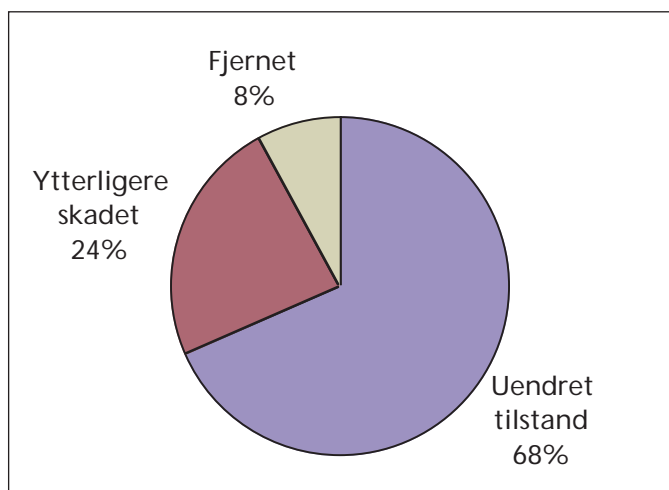
5.2 Fornminnenes tilstand i 1999

Av de fornminnene som ble kontrollregistrert i 1999 (i alt 302 enkeltminner) var tilstanden for 208 fornminner uendret i forhold til situasjonen for 27 år siden. Imidlertid var 22 fornminner fjernet, og 72 fornminner var blitt påført ny skade (se for øvrig **fig. 8**). I tolv av disse tilfellene gjaldt skaden tilført skrot/masse eller sterk tilgroing pga endret arealbruk. Inngrepene er alle, med unntak av seks, tilknyttet gravminner. De øvrige seks er fem bautasteiner (tre skadet og to fjernet) og en hulvei (slitasjeskade). I forhold til det antallet som ble registrert av disse fornminnetypene i 1972 er dette likevel (mht bautasteiner) alvorlige inngrep. Prosentvis faller skadeomfanget for gravminner og bautasteiner så og si likt ut, med henholdsvis 41,4 og 41,6%.

Av de 109 fornminnene som ble betegnet som *urørt* ved registreringen i 1972 var det 93 som ble kontrollregistrert i 1999. Av disse er 69 fornminner fortsatt intakt, 18 er skadet og seks fjernet (**fig. 23**). Av de 231 fornminnene som hadde påviste skader ved registreringen i 1972, ble 202 fornminner kontrollregistrert i 1999. For 138 av disse var tilstanden uendret, mens 48 var blitt utsatt for ytterligere skade og 16 var blitt fjernet (**fig. 24**).

Figur 23. Tilstanden i 1999 for 93 av 109 fornminner som var uskadet ved registreringen i 1972

Figur 24. Tilstanden i 1999 for 202 av 231 fornminner som var skadet ved registreringen i 1972

6 Sammenfatning

Det som har skjedd med fornminnebestanden i Grong er på mange måter en refleks av generelle samfunnsmessige endringer. I **tabell 1** og **2** nedenfor er det gitt en oversikt over hvordan ulike årsaker har virket inn på fornminnene over tid, i periodene 1949-72 og 1972-99. Jordbruket var desidert den største trusselen i den første perioden. Mye urørt mark ble lagt under plogen. I siste periode har denne virksomheten avtatt noe. Men fortsatt er jordbruket den årsaksfaktoren som gir seg størst utslag på desimeringsstatistikken. Skogbruket viser en motsatt tendens: få fornminner ble berørt av skogsdriften frem mot 1970-tallet. Men i siste periode øker tapsandelen, og dette har rimeligvis sammenheng med vekst og moderne driftsmetoder i denne næringen. I tillegg til jordbruket var det en viss vekst innen utbygging av boligstrøk, vei og vassdrag både i mellomkrigstiden og i 20-årsperioden etter krigen. Vekst i infrastrukturen har også gjort seg gjeldende i de siste årene, men samlet sett har disse aktivitetene hatt størst effekt på fornminnene i tiden før 1972.

Det foreliggende tallmaterialet viser at det årlige *tapet* i fornminnebestanden var på ca 1,9 fornminner per år i første periode, mens det i siste periode var redusert til 0,8 fornminner per år. Med andre ord er antallet i denne siste perioden redusert til under det halve. I prosent blir dette et årlig tap på 0,5% i perioden 1949-72 og 0,2% i perioden 1972-99.

Dersom vi sammenligner skadeverk påført fornminnene i periodene 1949-1972 og 1973-1999, får vi omtrent tilsvarende tendens mht årsaker. Jordbruket er fortsatt den faktoren som forårsaker flest skader og har økt noe i forhold til foregående periode, og skader som skyldes skogsdrift har fått en klar økning. Skader som skjer i forbindelse med utbyggingsaktivitet (veier, boliger) har, som tilfellet er i forbindelse med antall fjernede fornminner, avtatt noe i omfang. Vi ser at aktiviteter som fritidstiltak er forhold som virker skadelig inn på fornminnene, men at de har mindre å si i forbindelse med fjerning av fornminner. Skadeomfanget har holdt seg noenlunde stabilt gjennom begge perioder, med et antall på henholdsvis 2,43 og 2,40 fornminner pr år.

Tabell 1. Antall fornminner dokumentert fjernet:

	Jordbruk	Skogbruk	Infrastruktur	Hus/hage	Masseuttak	Sum
1949-1972	38	1	1	2	1	43
1972-1999	9	6	5	0	2	22

Tabell 2. Antall fornminner dokumentert skadet:

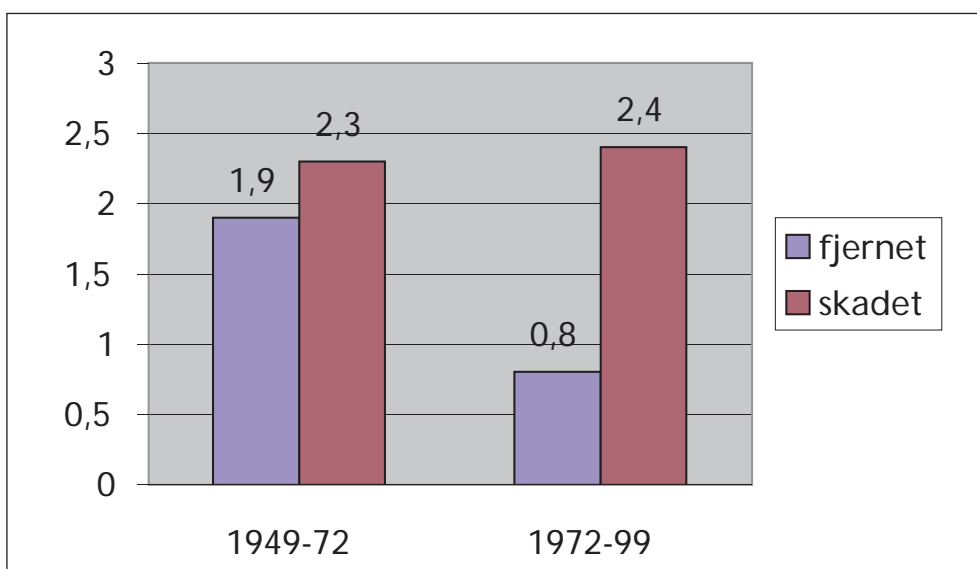
	Jordbruk	Skogbruk	Infrastruktur	Hus/hage	Masseuttak	Fritid	Sum
1949-1972	22	9	8	10	3	4	56
1972-1999	26	19	5	5	3	9	67

Desimeringsmønsteret med hensyn til årlig antall fjernede og skadede fornminner er illustrert i **fig. 25**. Dette bildet kan kanskje gi grunn til forsiktig optimisme. Men siden det primært er *aktivitetsmønsteret* i kommunen de avspeiler, og ikke en bevisst vernepolitikk, vil informasjon og skjøtsel omkring fornminnebestanden være helt nødvendig dersom vi skal kunne påvirke utviklingen og ikke la tilfeldighetene råde grunnen.

7 Litteratur

- Binns, Kari Støren. 1998: Fortidens minner i dagens landskap. Status for automatisk fredete kulturminner i Trondheim kommune, Sør-Trøndelag 1997. - NIKU Oppdragsmelding 064. - Trondheim, NINA*NIKU.
- Fasteland, Arthur. 1998: Fortidsminne i dagens landskap. Status for automatisk freda kulturminne i Voss kommune, Hordaland i 1998. - NIKU Oppdragsmelding 078. - Oslo, NINA*NIKU.
- Holm-Olsen, Inger Marie 1998: Fortidens minner i dagens landskap. Status for automatisk fredete kulturminner i Tromsø kommune, Troms 1997. - NIKU Oppdragsmelding 068. - Oslo, NINA*NIKU.,
- Håvaldsen, Per 2000: Fortidens minner i dagens landskap. Status for automatisk fredete kulturminner i Gjesdal kommune, Rogaland 1999. In prep. - NINA*NIKU.
- Indrelid, Svein 1990: Frigiving av fornminner. Fritt fram – eller klar politikk? - Konferansen om kulturminnevernet 28.-30.11. 1989, - Oslo.
- Larsen, Jan Henning 1990: Om desimeringen av våre fornminner. - Universitetets Oldsaksamling Årbok 1989/ 1990. - Oslo Lov om Kulturminner av 9. Juni 1978.
- Petersen, Th. 1949: Grong prestegjeld i forhistorisk tid. - I Grong bygdebok (Ed. Martin Bjerken). - Trondheim.
- Sollund, May-Liss Bøe 1997: Fortidens minner i dagens landskap. Status for automatisk fredete kulturminner i Skien kommune, Telemark 1997. - NIKU Oppdragsmelding 042. -Trondheim, NINA*NIKU.
- Stalsberg, Anne J. (red.) 1976: Grong. Topografisk-arkeologisk registrering 1972. - Funn og fornminner i Nord-Trøndelag 4. - Vitenskapsmuseet, Universitetet i Trondheim.

Figur 25. Omfang av gjennomsnittlig årlig antall fjernede og skadede fornminner i Grong i perioden før og etter ØK-registreringen i 1972 i % av samlet antall

Vedlegg

Tabell – status for automatisk fredete kulturminner i Grong kommune, Nord-Trøndelag 1999 (side 20-27)

I tabellen er gitt en oversikt over endring i tilstand og arealbruk for fornminnebestanden i Grong i perioden 1972-1999, samt en oversikt over årsakene til inngrep i fornminnene. Gråmarkerte felt gir opplysninger om fornminner som var fjernet før registreringen i 1972.

Gravminnebetegnelser og skadebenevnelser i ØK-registreringene bygger ofte på subjektive vurderinger, og i tabellen er følgende betegnelser brukt for å gjøre dem så enhetlige som mulig:

Avflatet: Fornminnet har ikke en jevnt avrundet profil. Den opprinnelige formen er forstyrret grunnet avsneining og planering, senere utjevnet og tilgrodd.

Avskåret: Fornminnets opprinnelige form er forstyrret ved avsneining(er) langs en eller flere sider av gravminnet.

Forsenkning, krater: Fornminnet har skader som er forårsaket av ufagmessig utgravning som regel foretatt sentralt i gravminnet. Inngrepet kan være forholdsvis begrenset (forsenkning) eller mer omfattende (krater).

Gravhaug: Gravminne som består av jord og stein.

Gravrøys: Betegner både gravminne som er bygd kun av stein og gravminne som er noe jordblandet, med et torv- eller mosedekke.

ID-nummer: Dette nummeret referer til fornminnets identifikasjonsnummer i Fornminneregisteret. Det brukes også som koblingsnøkkel mellom dette registeret og de digitaliserte fornminneavmerkingene på økonomisk kartverk. Digitalisering av fornminneavmerkingene er påbegynt, men ikke fullført.

Forts. vedlegg/tabell, s.1 av 8

Forminnetype	ØK-kart	ID-nr	Arealbruk 1972	Arealbruk 1999	Skade 1972	Ny skade 1999	Skadeårsak
Gravhaug 1	DE 151-5-4	10301	Dyrket mark/Driftsvei	Dyrket mark/Driftsvei	Avsneiet	Sterkt avskåret	Massetak
Gravhaug 2	DE 151-5-4	10301	Dyrket mark	Dyrket mark/Driftsvei	Fjernet		Dyrking
Gravhaug 3	DE 151-5-4	10301	Dyrket mark	Dyrket mark/Driftsvei	Fjernet		Dyrking
Gravhaug	DE 151-5-4	10303	Dyrket mark	Dyrket mark	Overployet/Utjevnet	Noe mer nedployet	Dyrking
Gravhaug	DE 151-5-4	10304	Dyrket mark	Dyrket mark	Overployet	Fjernet og flyttet, arkeol. unders.	Dyrking
Gravhaug 1	DE 151-5-4	10305	Kantskog	Beite	Uorr	Skigard inn i haugen, dyretrakk	Beiling
Gravhaug 2	DE 151-5-4	10305	Dyrket mark	Dyrket mark	Fjernet		Dyrking
Gravhaug 1	DE 151-5-4	10306	Beite/Plantefelt	Beite/Skog	Rest	Uendret	Skogsdrift
Gravhaug 2	DE 151-5-4	10306	Beite/Plantefelt	Beite/Skog	Forsenkning	Uendret	Skogsdrift
Gravhaug 1	DE 151-5-4	10307	Beite/Plantefelt	Beite/Skog	Forsenkning	Uendret	Skogsdrift
Gravhaug 2	DE 151-5-4	10307	Beite/Plantefelt	Beite/Skog	Forsenkning	Uendret	Skogsdrift
Gravhaug	DE 151-5-4	10308	Dyrket mark	Dyrket mark	Fjernet		Dyrking
Hustuft	DE 151-5-4	10309	Dyrket mark	Dyrket mark	Fjernet		Dyrking
Gravhaug 1	DE 151-5-4	10310	Kantskog/Dyrket mark	Dyrket mark	Overployet	Fjernet, arkeol. undersøkt	Dyrking
Bauta	DE 151-5-4	10310	Kantvegetasjon	Kantvegetasjon	Omveltet	Gjenoppreist og omveltet/flyttet	Dyrking
Gravhaug	DE 151-5-4	10311	Utlmark	Utlmark	Forsenkning	Uendret	Dyrking
Gravhaug	DE 151-5-4	10312	Hugstfelt	Utlmark	Forsenkning	Uendret	Dyrking
Gravhaug	DE 151-5-4	10313	Hugstfelt	Barskog	Mye smågran	Uendret	Dyrking
Bauta	DE 151-5-4	10314	Hage/Gårdstun	Hage	Flyttet	Uendret - skjult av hageplanter	Dyrking
Gravhaug	DE 151-5-4	10315	Plantefelt/Skog	Barskog	Forsenkning	Uendret	Dyrking
Gravhaug 1	DE 150-5-2	10319	Hugstfelt	Barskog	Forsenkning/Sjakt	Uendret	Dyrking
Gravhaug 2	DE 150-5-2	10319	Hugstfelt	Barskog	Forsenkning	Uendret	Dyrking
Gravhaug 1	DE 150-5-2	10320	Barskog	Skog/ Driftsvei	Uorr	Sterkt redusert	Skogsdrift
Gravhaug 2	DE 150-5-2	10320	Barskog	Driftsvei	Uorr	Fjernet	Skogsdrift
Hulvei	DE 150-5-2	10320	Barskog	Barskog	Rest	Uendret	Skogsdrift
Gravhaug 1	DE 150-5-2	10321	Hugstfelt	Skog/Dyrket mark	Forsenkning/delv. fjernet	Uendret	Dyrking
Gravhaug 2	DE 150-5-2	10321	Hugstfelt	Skog/Dyrket mark	Avsneiet	Uendret	Dyrking
Hulvei	DE 150-5-2	10322	Hugstfelt	Barskog	Uorr	Uendret - noe mer gjengrodd	Natur
Gravhaug	DE 151-5-4	10323	Barskog	Barskog	Uorr	Uendret	Dyrking
Gravhaug 1	DE 151-5-4	10324	Barskog	Barskog	Forsenkning, gjerde	Uendret	Dyrking
Gravhaug 2	DE 151-5-4	10324	Barskog	Skog/Grustak	Forsenkning, gjerde	Uendret	Massetak
Hulvei	DE 150-5-2	10325	Barskog	Hugstfelt	Dels gjengrodd	Uendret	Dyrking
Gravhaug	DE 150-5-2	10326	Barskog	Hugstfelt	Ovalt krater	Uendret	Dyrking
Gravhaug 1	DE 150-5-2	10327	Barskog	Hugstfelt	Uorr	Uendret, men sterkt overgrodd	Skogsdrift
Gravhaug 2	DE 150-5-2	10327	Barskog	Hugstfelt	Forsenkning	Uendret	Skogsdrift
Gravhaug 3	DE 150-5-2	10327	Barskog	Hugstfelt	Tilsl. uorr	Uendret, men sterkt overgrodd	Skogsdrift
Gravhaug 1	DE 151-5-4	10330	Dyrket mark	Dyrket mark	Fjernet		Dyrking
Gravhaug 2	DE 151-5-4	10330	Dyrket mark	Dyrket mark	Fjernet		Dyrking
Gravhaug 3	DE 151-5-4	10330	Dyrket mark	Dyrket mark	Fjernet		Dyrking
Gravhaug 4	DE 151-5-4	10330	Dyrket mark	Dyrket mark	Fjernet		Dyrking
Gravhaug 5	DE 151-5-4	10330	Dyrket mark	Dyrket mark	Fjernet		Dyrking
Gravhaug 1	DE 151-5-4	10331	Dyrket mark	Dyrket mark	Fjernet		Dyrking
Gravhaug 2	DE 151-5-4	10331	Dyrket mark	Dyrket mark	Fjernet		Dyrking
Bauta	DE 151-5-4	10331	Dyrket mark	Dyrket mark	Fjernet		Dyrking
Gravhaug	DE 151-5-4	10332	Dyrket mark	Grustak	Fjernet		Dyrking
Gravhaug	DE 151-5-4	10333	Dyrket mark	Dyrket mark	Fjernet		Dyrking
Gravhaug	DE 151-5-4	10335	Eng	Eng	Sterkt avskåret	Påført masse/Uendret	Restaurant
Bauta 1	DF 151-5-3	10336	Jernbane	Brakkmark mel.vei/jernbane	Funnet og gjemteist	Fjernet	Ferdsl. - jernbane
Bauta 2	DF 151-5-3	10336	Jernbane	Jernbane	Fjernet		Ferdsl. - jernbane
Gravhaug 1	DF 151-5-3	10338	Utlmark/Komm.vei	Utlmark/Komm.vei	Avskåret	Uendret	Ferdsl. - vei

Forminnetype	ØK-kart	ID-nr	Arealbruk 1972	Arealbruk 1999	Skade 1972	Ny skade 1999	Skadeårsak
Gravhaug 2	DF 151-5-3	10338	Utmark/Komm.vei	Utmark/Komm.vei/lernbane	Avskåret	Uendret	Ferdseil - vei/lernbane
Gravhaug 3	DF 151-5-3	10338	Beite/Komm.vei	Beite/Komm.vei	Avsnøet	Uendret	Ferdseil - vei
Gravhaug 4	DF 151-5-3	10338	Beite	Beite	Tilsynel. urørt	Uendret	
Gml.ferdseilsvai	DF 151-5-3	10338	Dyrket mark/Beite	Dyrket mark/Beite	Dølviss fjernet	Uendret	
Bauta	DF 151-5-3	10339	Hage/Gårdstun	Hage/Gårdstun	Flyttet og gjennøst på nytt	Uendret	Gårds- og hagearbeid
Gravhaug	DF 151-5-3	10340	Utmark	Utmark	Sentralt, grunn, grop	Uendret	
Gravhaug	DF 151-5-3	10341	Hugstfelt	Hugstfelt	Stort og dypt krater	Uendret	
Gravhaug 1	DF 151-5-3	10342	Dyrket mark	Dyrket mark	Fjernet		Dyrking
Gravhaug 2	DF 151-5-3	10342	Dyrket mark	Dyrket mark	Fjernet		Dyrking
Gravhaug 3	DF 151-5-3	10342	Dyrket mark/lernbane	Dyrket mark/lernbane	Fjernet		Dyrking/Ferdseil
Gravhaug	DF 151-5-3	10343	Utmark/Vei	Utmark/Vei	Fjernet		Ferdseil
Gravhaug 1	DF 151-5-3	10345	Dyrket mark	Dyrket mark	Fjernet		Dyrking
Gravhaug 2	DF 151-5-3	10345	Dyrket mark	Dyrket mark	Fjernet		Dyrking
Gravhaug 3	DF 151-5-3	10345	Dyrket mark	Dyrket mark	Fjernet		Dyrking
Gravhaug 4	DF 151-5-3	10345	Dyrket mark	Dyrket mark	Fjernet		Dyrking
Gravhaug 5	DF 151-5-3	10345	Dyrket mark	Dyrket mark	Fjernet		Dyrking
Gravhaug 6	DF 151-5-3	10345	Dyrket mark	Dyrket mark	Fjernet		Dyrking
Gravhaug 7	DF 151-5-3	10345	Dyrket mark	Dyrket mark	Fjernet		Dyrking
Gravhaug 8	DF 151-5-3	10345	Dyrket mark	Dyrket mark	Fjernet		Dyrking
Gravhaug 9	DF 151-5-3	10345	Dyrket mark	Dyrket mark	Fjernet		Dyrking
Gravhaug 10	DF 151-5-3	10345	Dyrket mark	Dyrket mark	Fjernet		Dyrking
Gravhaug 11	DF 151-5-3	10345	Dyrket mark	Dyrket mark	Fjernet		Dyrking
Gravhaug 1	DF 151-5-3	10346	Beite	Beite	Forsenkning	Noe slitasje	Dyrking
Gravhaug 2	DF 151-5-3	10346	Beite	Beite	Forsenkning	Uendret	Beiting/Dyretrakk
Gravhaug 3	DF 151-5-3	10346	Beite	Beite	Urørt	Uendret	
Gravhaug 4	DF 151-5-3	10346	Beite	Beite	Urørt	Uendret	
Gravhaug 5	DF 151-5-3	10346	Beite	Beite	Liten sjakt i toppen	Uendret	
Gravhaug 6	DF 151-5-3	10346	Beite	Beite	Større sjakt i toppen	Slitasje	Dyretrakk
Gravhaug 7	DF 151-5-3	10346	Beite	Beite	Grop i toppen	Slitasje	Dyretrakk
Gravhaug 8	DF 151-5-3	10346	Beite	Beite	Urørt	Slitasje	Dyretrakk
Gravhaug 9	DF 151-5-3	10346	Beite	Beite	Grop i toppen	Uendret	
Gravhaug 10	DF 151-5-3	10346	Beite	Beite	Urørt	Tuevekst	Natur
Gravhaug 11	DF 151-5-3	10346	Beite	Brakkmark	Utgravd?	Tuevekst	Natur
Gravhaug 12	DF 151-5-3	10346	Beite	Brakkmark	Utgravd?	Tuevekst	Natur
Gravhaug 1	DF 151-5-3	10347	Dyrket mark	Dyrket mark	Fjernet	Uendret	Dyrking
Gravhaug 2	DF 151-5-3	10347	Dyrket mark	Dyrket mark	Fjernet		Dyrking
Gravhaug 3	DF 151-5-3	10347	Dyrket mark	Dyrket mark	Fjernet		Dyrking
Gravhaug 4	DF 151-5-3	10347	Dyrket mark	Dyrket mark	Fjernet		Dyrking
Gravhaug 5	DF 151-5-3	10347	Dyrket mark	Dyrket mark	Fjernet		Dyrking
Gravhaug 6	DF 151-5-3	10347	Dyrket mark	Dyrket mark	Fjernet		Dyrking
Gravhaug	DF 151-5-3	10348	Utmark	Utmark	Delv utrast/tildek av kvist	Uendret	
Gravhaug	DF 151-5-3	10349	Dyrket mark	Dyrket mark	Fjernet, arkeol. undersøkt		Dyrking
Gravhaug	DF 151-5-3	10350	Kantskog/Dyrket mark	Kantskog/Dyrket mark	Forsenkning/sjakt/avsneiet	Noe utgravd masse	Rev (natur)
Gravhaug	DF 151-5-3	10351	Dyrket mark	Dyrket mark	Fjernet		Dyrking
Gravhaug 1	DF 151-5-3	10352	Skog/Hugstfelt	Utmark	To groper i toppen	Uendret	
Gravhaug 2	DF 151-5-3	10352	Skog/Hugstfelt	Utmark	Grofter og groper i toppen	Uendret	
Gravhaug 3	DF 151-5-3	10352	Skog/Hugstfelt	Utmark	Grop i toppen	Uendret	
Gravhaug 4	DF 151-5-3	10352	Skog/Hugstfelt	Utmark	Mindre grop	Uendret	
Gravhaug 5	DF 151-5-3	10352	Skog/Hugstfelt	Utmark	Grop i toppen	Uendret	

Forts. vedlegg/tabell, s.3 av 8

Forminnnetype	ØK-kart	Arealbruk 1972	Arealbruk 1999	Skade 1972	Ny skade 1999	Skadeårsak
Grauhaug 6	DF 151-5-3	Skog/Hugsfelt	Utmærket	Grop i toppen	Uendret	
Grauhaug 7	DF 151-5-3	Skog/Hugsfelt	Utmærket	Stor grop i midtpartiet	Uendret	
Grauhaug 8	DF 151-5-3	Skog/Hugsfelt	Utmærket	Grop i toppen	Uendret	
Grauhaug 9	DF 151-5-3	Skog/Hugsfelt	Utmærket	Grop i toppen	Uendret	
Grauhaug	DF 151-5-3	Hage/Gårdstun	Hage/Gårdstun	Avskavet, forstyrret, potetkjeller	Fra potetkjeller til minmuseum	Kulturtiltak
Grauhaug 1	DF 151-5-3	Belte	Eng	Groper i midtparti, utrast	Gjerdet i lyttekant	Gårdsdrift
Grauhaug 2	DF 151-5-3	Utmærket	Skog/plantefelt	Grunn grop i midtpartiet	Uendret	
Grauhaug	DF 151-5-3	Dyrket mark	Skog/plantefelt	Svak forsenkning i midtpartiet	Uendret	Dyrking
Grauhaug 1	DF 151-5-3	Utmærket	Belte	Forsenking/telefonstolpe	Telefonstolpe i V-siden	
Grauhaug 2	DF 151-5-3	Utmærket	Belte	Forsenking	Strømgjerde langs V-siden	Beiting
Grauhaug 3	DF 151-5-3	Utmærket	Belte	To forsenkninger i jevn overflate	Strømgjerde i kanten av haugen	Beiting
Grauhaug 4	DF 151-5-3	Utmærket	Belte	Urrørt	Uendret	
Grauhaug 5	DF 151-5-3	Utmærket	Belte	Urrørt	Uendret	
Grauhaug 6	DF 151-5-3	Utmærket	Belte	Forsenkning i midtparti og side	Påført masse	Dyrking
Grauhaug 7	DF 151-5-3	Utmærket	Belte	Forsenkning i midtparti og side	Fjernet	Dyrking/bakkplanering
Grauhaug 1	DF 151-5-3	Kantskog/Dyrket mark	Kantskog/Dyrket mark	En rest gjenstår, SV-kant bevart	Liten rest gjenstår	Dyrking/bakkplanering
Grauhaug 2	DF 151-5-3	Kantskog/Dyrket mark	Kantskog/Dyrket mark	SV-side og NØ-kant fjernet	Fjernet	Dyrking/bakkplanering
Grauhaug 3	DF 151-5-3	Kantskog/Dyrket mark	Kantskog/Dyrket mark	Ytterkant i S utplanert elutrast	Sterkt redusert, sjakt, utthulling	Oppbevaring/skjulsted?
Grauhaug 4	DF 151-5-3	Kantskog/Dyrket mark	Kantskog/Dyrket mark	Flere krater i midtparti og side	Uendret	
Grauhaug 5	DF 151-5-3	Kantskog/Dyrket mark	Kantskog/Dyrket mark	Krater i midtpartiet	Avsnøet	Dyrking
Grauhaug 6	DF 151-5-3	Kantskog/Dyrket mark	Kantskog/Dyrket mark	Krater i midtpartiet	Uendret	
Grauhaug 7	DF 151-5-3	Kantskog/Dyrket mark	Kantskog/Dyrket mark	Urrørt	Uendret	
Grauhaug 8	DF 151-5-3	Kantskog/Dyrket mark	Kantskog/Dyrket mark	To mindre groper i midtpartiet	Fjernet	Dyrking
Grauhaug 9	DF 151-5-3	Kantskog/Dyrket mark	Kantskog/Dyrket mark	Grop i toppen	Fjernet	Dyrking
Grauhaug 10	DF 151-5-3	Kantskog/Dyrket mark	Kantskog/Dyrket mark	Fjernet	Fjernet	Dyrking/bakkplanering
Grauhaug 11	DF 151-5-3	Kantskog/Dyrket mark	Kantskog/Dyrket mark	Fjernet	Grustaking	
Grauhaug	DF 151-5-3	Utmærket	Kulturlområde	Forsenkning, sjakt inn fra S	Forsenkingen utvidet, siltasje	Kultursti på haugen
Grauhaug	DF 151-5-3	Grustek	Grustek	Fjernet	Uendret	Grustaking
Grauhaug	DF 151-5-3	Grassmark	Grassmark/trig, pkt	Urrørt	Avsnøet, strømgjerde, trig pkt.	Driftsvei, beite, kart
Bålhaug 1-str.1	DF 151-5-3	Plantefelt	Grassmark/ kultursti	Grop i midten	Uendret	
Bålhaug 2-str.2	DF 151-5-3	Plantefelt	Grassmark/ kultursti	Tilsmalende urørt	Grop i midten	Kulturlområde
Bålhaug 3-str.3	DF 151-5-3	Plantefelt	Grassmark/ kultursti	Grop i midten	Uendret	
Bålhaug 4-str.4	DF 151-5-3	Plantefelt	Grassmark/ kultursti	Forsenking	Uendret	
Bålhaug 5-str.5	DF 151-5-3	Plantefelt	Grassmark/ kultursti	Forsenking	Uendret	
Hustuft 1-str.6	DF 151-5-3	Plantefelt/Barskog	Grassmark/skog/ kultursti	Urrørt	Uendret	
Hustuft 2-str.7	DF 151-5-3	Plantefelt/Barskog	Grassmark/skog/ kultursti	Urrørt	Uendret	
Hustuft 3-str.8	DF 151-5-3	Plantefelt/Barskog	Grassmark/skog/ kultursti	Urrørt	Uendret	
Hustuft 4-str.9	DF 151-5-3	Plantefelt	Grassmark/ kultursti	Urrørt	Uendret	
Hustuft 5-str.10	DF 151-5-3	Plantefelt	Grassmark/ kultursti	Urrørt	Uendret	
Hustuft 6-str.15	DF 151-5-3	Plantefelt	Grassmark/ kultursti	Urrørt	Uendret	
Hustuft 7-str.14	DF 151-5-3	Plantefelt	Grassmark/ kultursti	Urrørt	Uendret	
Hustuft 8-str.13	DF 151-5-3	Plantefelt	Grassmark/ kultursti	Urrørt	Uendret	
Hustuft 9-str.12	DF 151-5-3	Plantefelt	Grassmark/ kultursti	Urrørt	Uendret	
Hustuft 10-str.11	DF 151-5-3	Plantefelt	Grassmark/ kultursti	Urrørt	Uendret	
Grauhaug 1	DF 151-5-3	Dyrket mark	Dyrket mark	Fjernet, arkeol. undersøkt		Dyrking
Grauhaug 2	DF 151-5-3	Dyrket mark	Dyrket mark	Fjernet, arkeol. undersøkt		Dyrking
Grauhaug 3	DF 151-5-3	Dyrket mark	Dyrket mark	Fjernet, arkeol. undersøkt		Dyrking
Grauhaug 4	DF 151-5-3	Dyrket mark	Dyrket mark	Fjernet, arkeol. undersøkt		Dyrking

Forts. vedlegg/tabell, s.4 av 8

Forminnnitype	ØK-kart	ID-nr	Arealbruk 1972	Arealbruk 1999	Skade 1972	Ny skade 1999	Skadeårsak
Gravhaug 5	DF 151-5-3	10372	Dyrket mark	Dyrket mark	Fjernet		Dyrking
Gravhaug 1	DF 151-5-3	10374	Dyrket mark	Dyrket mark	Fjernet		Dyrking
Gravhaug 2	DF 151-5-3	10374	Dyrket mark	Dyrket mark	Fjernet		Dyrking
Gravhaug 3	DF 151-5-3	10374	Dyrket mark	Dyrket mark	Fjernet		Dyrking
Gravhaug	DF 151-5-3	10375	Hustomt	Bebyggelse område	Fjernet		Villa/bebyggelse
Gravhaug 1	DF 150-5-1	10377	Utmark/Grustak	Grustak	Fjernet, arkseol, undersøkt		Massetak
Gravhaug 1	DF 150-5-2	10382	Kantskog	Kantskog	E-verkstilp, på haugen, fotogr. utplanert	Omskiptet (E-verkstolpe fjernet)	Kraftforsyning
Gravhaug 2	DF 150-5-2	10382	Kantskog	Kantskog	Grop i midten, avsniet	Fjernet	Dyrking
Gravhaug 1	DF 150-5-2	10383	Beite	Beite	Urrørt	Uendret	
Gravhaug 2	DF 150-5-2	10383	Beite	Beite	En del masse muligens fjernet	Uendret - Naturdamme	
Gravhaug	DF 150-5-2	10384	Barskog	Barskog	Inngravning, to mindre groper	Kraftledn. stolpe på haugen	Kraftforsyning
Gravhaug	DF 150-5-2	10385	Kantskog	Kantskog/Dyrket mark	Urrørt, overgrodd	Mye bortpøyd, omrøtlet, overdekket	Dyrking
Gravhaug 1	DF 150-5-2	10386	Barskog/nyplantefeit	Død barskog	Urrørt	Uendret	
Gravhaug 2	DF 150-5-2	10386	Barskog/nyplantefeit	Død barskog	Urrørt	Uendret	
Steinsamlng	DF 150-5-2	10387	Dyrket mark	Dyrket mark	Fjernet		Dyrking
Gravhaug	DF 150-5-2	10389	Dyrket mark	Dyrket mark	Fjernet		Dyrking
Gravhaug	DF 150-5-2	10390	Jernbanetrasse	Jernbanetrasse	Fjernet		Jernbaneanlegg
Gravhaug	DF 150-5-2	10393	Kantvegetasjon	Kantvegetasjon/Vei	Inngravninger, utrasinger	Sterk avskåret, utrasing	Veianlegg
Gravhaug	DF 150-5-2	10394	Tett blandingskog	Død barskog	Urrørt	Uendret	
Gravhaug	DF 150-5-2	10395	Løvsog	Løvsog	Urrørt	Uendret	
Gravhaug	DF 150-5-2	10396	Barskog/hugstifeit	Blandingskog	Krater i midtpartiet	Uendret	
Gravhaug	DF 150-5-2	10397	Barskog	Åpen blandingskog	Urrørt	Uendret	
Gravhaug	DF 150-5-2	10399	Løvsog nær åker	Løvsog nær åker	Krater i midten, utrasinger	Inngrep i fotgrøft	Dyrking
Gravhaug	DF 150-5-2	10400	Dyrket mark	Dyrket mark	Sterkt upløyd	nedpøyd og utoverdratt	Dyrking
Gravhaug 1	DF 150-5-2	10402	Dyrket mark	Dyrket mark	Fjernet		Dyrking
Gravhaug 2	DF 150-5-2	10402	Dyrket mark	Dyrket mark	Fjernet		Dyrking
Gravhaug	DF 150-5-2	10403	Dyrket mark	Dyrket mark	Fjernet		Dyrking
Gravhaug	DF 150-5-2	10406	Randsone mel åker og elv	Randsone mel åker og elv	Forsenkning	Uendret	
Gravhaug 1	DF 150-5-2	10407	Tett blandingskog	Barskog	To store forsengkninger	Uendret	
Gravhaug 2	DF 150-5-2	10407	Tett blandingskog	Barskog	Urrørt	Uendret	
Gravhaug 1	DF 150-5-2	10408	Blandingskog	Barskog	3 grop, inngrav, avskjæring	Uendret	
Gravhaug 2	DF 150-5-2	10408	Blandingskog	Barskog	Inngravd grøft, stlfar	Uendret	
Gravhaug 3	DF 150-5-2	10408	Blandingskog	Barskog	Urrørt	Uendret	
Gravhaug 4	DF 150-5-2	10408	Blandingskog	Barskog	Urrørt	Uendret	
Gravhaug 1	DF 150-5-2	10409	Barskog/Blandingskog	Skogsdrift	Urrørt	Uendret	
Gravhaug 2	DF 150-5-2	10409	Barskog/Blandingskog	Skogsdrift	Grop i midten	Uendret	
Gravhaug 3	DF 150-5-2	10409	Barskog/Blandingskog	Skogsdrift	Grop i midten	Uendret	
Gravhaug 4	DF 150-5-2	10409	Barskog/Blandingskog	Skogsdrift	Urrørt	Uendret	
Gravhaug 1	DF 150-5-1	10410	Barskog/Plantefeit	Skogsdrift	To grop, i midten	Uendret	
Gravhaug 2	DF 150-5-2	10410	Barskog/Plantefeit	Skogsdrift	Forsenkning	Uendret	
Gravhaug 3	DF 150-5-2	10410	Barskog/Plantefeit	Skogsdrift	Forsenkning	Uendret	
Gravhaug 4	DF 150-5-2	10410	Barskog/Plantefeit	Skogsdrift	Stor grop i midten	Uendret	
Gravhaug 5	DF 150-5-2	10410	Barskog/Plantefeit	Skogsdrift	Stor grop i midten	Uendret	
Gravhaug 6	DF 150-5-2	10410	Barskog/Plantefeit	Skogsdrift	Urrørt	Uendret	
Gravhaug 7	DF 150-5-2	10410	Barskog/Plantefeit	Skogsdrift	Grop i midten	Uendret	
Gravhaug 8	DF 150-5-2	10410	Barskog/Plantefeit	Skogsdrift	Urrørt	Uendret	
Gravhaug 9	DF 150-5-2	10410	Barskog/Plantefeit	Skogsdrift	Urrørt	Antydning utgrav. i topp-partiet	Skogsdrift
Gravhaug 10	DF 150-5-2	10410	Barskog/Plantefeit	Skogsdrift	Grop i midten	Uendret	
Gravhaug 11	DF 150-5-2	10410	Barskog/Plantefeit	Skogsdrift	Grop i byggpartiet	Uendret	

Forts. vedlegg/tabell, s.5 av 8

Forminnnetype	ØK-kart	ID-nr	Arealbruk 1972	Arealbruk 1999	Skade 1972	Ny skade 1999	Skadeårsak
Gravhaug 12	DF 150-5-2	10410	Barskog/Plantefelt	Skogsdrift	Urørt	Uendret	
Gravhaug 13	DF 150-5-2	10410	Barskog/Plantefelt	Skogsdrift	Urørt	Uendret	
Gravhaug 14	DF 150-5-2	10410	Barskog/Plantefelt	Skogsdrift	Urørt	Uendret	
Gravhaug 15	DF 150-5-2	10410	Barskog/Plantefelt	Skogsdrift	Urørt	Uendret	
Gravhaug 16	DF 150-5-2	10410	Barskog/Plantefelt	Skogsdrift	Urørt	Uendret	
Gravhaug 17	DF 150-5-2	10410	Barskog/Plantefelt	Skogsdrift	Urørt	Uendret	Skogsdrift
Hulvei	DF 150-5-2	10410	Barskog/Plantefelt	Skogsdrift	Urørt, deiv skjult av bunnevæg	Uendret	
Gravhaug	DF 151-5-4	10411	Nydyrkingsfelt	Kantskog	Påført masse, forsøknning	Uendret	
Gravhaug	DF 150-5-2	10412	Kantskog	Dyrket mark	Ytterkant fjernet	Fjernet	Dyrking/bakkeplanering
Gravhaug 1	DF 150-5-1	10413	Dyrket mark	Dyrket mark	Fjernet		Dyrking
Gravhaug 2	DF 150-5-2	10413	Dyrket mark	Dyrket mark	Fjernet		Dyrking
Gravhaug 3	DF 150-5-2	10413	Dyrket mark	Dyrket mark	Fjernet		Dyrking
Gravhaug 4	DF 150-5-2	10413	Dyrket mark	Dyrket mark	Fjernet		Grustaking
Gravhaug	DF 150-5-2	10414	Kantskog	Tett kantskog	Flatttrykt, ellers urørt	Påført endel skrot, ellers uendret	Gårdsdrift
Gravhaug	DF 150-5-2	10415	store løvtrær	Urtekeområde	Urørt	Uendret	
Gravhaug	DG 149-5-1	10424	Barskog	Skog/Kultursti	Urørt	Uendret	
Gravhaug 1	DG 149-5-1	10425	Barskog	Skog/Kultursti	Grop i midten	Uendret	
Gravhaug 2	DG 149-5-1	10425	Barskog	Skog/Kultursti	Urørt	Uendret	
Gravhaug	DG 149-5-1	10426	Barskog	Skog/Kultursti	Urørt	Uendret	
Gravroys	DG 149-5-2	10427	Barskog/Plantefelt	Hugstfelt/Kultursti	Grop i midten	Uendret	
Gravhaug 1	DG 149-5-2	10428	Barskog	Hugstfelt/Kultursti	Trollig forsøkt utgravd	Uendret	
Gravhaug 2	DG 149-5-2	10428	Barskog	Hugstfelt/Kultursti	Forsøknning	Uendret	
Gravhaug	DG 149-5-2	10429	Barskog	Hugstfelt/Kultursti	Urørt	Uendret	
Gravroys 1	DG 149-5-2	10430	Barskog	Barskog	Lav grop	Uendret	
Steinlegning 2	DG 149-5-2	10430	Barskog	Barskog	Urørt	Uendret	
Steinlegning 3	DG 149-5-2	10430	Barskog	Barskog	Lav grop	Uendret	
Steinlegning 4	DG 149-5-2	10430	Barskog	Barskog	Urørt	Uendret	
Steinlegning 5	DG 149-5-2	10430	Barskog	Barskog	Opprotet midtparti	Uendret	
Steinlegning 6	DG 149-5-2	10430	Barskog	Barskog	Grop i midten	Uendret	
Steinlegning 7	DG 149-5-2	10430	Barskog	Barskog	Urørt	Uendret	
Gravhaug 8	DG 149-5-2	10430	Barskog	Barskog	Urørt	Uendret	Fritidssyssel
Steinlegning 9	DG 149-5-2	10430	Barskog/ammunisjonslager	Barskog/ammunisjonslager	Grop i midten	Uendret	
Gravhaug 10	DG 149-5-2	10430	Barskog	Hugstfelt	Grop i midten	Uendret	Noe mer omroret
Steinlegning 11	DG 149-5-2	10430	Barskog	Hugstfelt	Uryddig, ellers urørt	Fjernet	Ny grusvei
Steinlegning 12	DG 149-5-2	10430	Barskog	Hugstfelt	Urørt	Uendret	Ny grusvei
Steinlegning 13	DG 149-5-2	10430	Barskog	Hugstfelt	Urørt	Uendret	
Gravhaug 14	DG 149-5-2	10430	Barskog	Hugstfelt	Urørt	Uendret	
Steinlegning 15	DG 149-5-2	10430	Barskog	Hugstfelt	Urørt	Uendret	
Gravroys 16	DG 149-5-2	10430	Barskog	Hugstfelt	Urørt	Forsøknning	Skogsdrift
Gravroys 17	DG 149-5-2	10430	Barskog	Hugstfelt	Urørt	Uendret	Rotvelt
Steinlegning 18	DG 149-5-2	10430	Barskog	Hugstfelt	Avtøving, omroting	Uendret	
Gravroys 19	DG 149-5-2	10430	Barskog	Hugstfelt	Grop i midten	Uendret	
Steinlegning 20	DG 149-5-2	10430	Barskog	Hugstfelt	Urørt	Uendret	
Steinlegning 21	DG 149-5-2	10430	Barskog	Hugstfelt	Grop i midten	Uendret	
Steinlegning 22	DG 149-5-2	10430	Barskog	Hugstfelt	Grop i midten	Uendret	
Steinlegning 23	DG 149-5-2	10430	Barskog	Hugstfelt	Urørt	Uendret	
Steinlegning 24	DG 149-5-2	10430	Barskog	Hugstfelt	Grop i midten	Uendret	
Baula	DG 149-5-2	10430	Barskog	Hugstfelt	Heller noe mot SØ, avslått øverst	Uendret	
Gravhaug	DG 149-5-2	10431	Barskog	Barskog	Grop i midten, inngrav.	Uendret	

Forts. vedlegg/tabell, s.6 av 8

Forminnetype	ØK-kart	ID-nr	Arealbruk 1972	Arealbruk 1999	Skade 1972	Ny skade 1999	Skadeårsak
Gravhaug 1	DG 149-5-2	10437	Barskog	Barskog/Kultursti	Grop i midten		Uendret
Gravhaug 2	DG 149-5-2	10437	Barskog	Barskog/Kultursti	Urørt		Uendret
Gravhaug 3	DG 149-5-2	10437	Barskog	Barskog/Kultursti	Grøft inn mot midten fra Ø		Uendret
Gravhaug 4	DG 149-5-2	10437	Barskog	Barskog/Kultursti	Utsynelatende urørt		Uendret
Gravhaug 5	DG 149-5-2	10437	Barskog	Barskog/Kultursti	Grop i midten		Uendret
Hulvei	DG 149-5-2	10438	Barskog	Barskog/Kultursti	Påvirket av ferdsel	Noe mer påvirket av siltasje	Kultursti
Gravhaug 1	DG 149-5-1	10439	Barskog,beite,jernbane	Barskog,eng,jernbane	Grøft, ytterkant avskåret	Fjernet, arkeol undersøkt	Jernbaneanlegg
Steinlegn. m/bauta	DG 149-5-1	10439	Jernbane	Jernbane	Fjernet/ flyttet, arkeol. unders.		Jernbaneanlegg
Steinlegn. m/bauta	DG 149-5-1	10439	Jernbane	Jernbane	Fjernet/ flyttet, arkeol. unders.		Jernbaneanlegg
Gravhaug	DG 149-5-1	10439	Jernbane	Jernbane	Fjernet, arkeol. undersøkt		Jernbaneanlegg
Gravhaug 1	DG 149-5-1	10440	Bar/lauvskog	Bar/lauvskog	2 forsengkninger		Uendret
Gravhaug 2	DG 149-5-1	10440	Bar/lauvskog	Bar/lauvskog	Grop i midten		Uendret
Gravhaug 3	DG 149-5-1	10440	Bar/lauvskog	Bar/lauvskog	Forsenkning	Avsneket	Driftsvei (skogsdrift)
Gravhaug 4	DG 149-5-1	10440	Bar/lauvskog	Bar/lauvskog	Skyttergrav midt i, avskåret		Uendret
Gravhaug 5	DG 149-5-1	10440	Bar/lauvskog	Bar/lauvskog	Skyttergrav inn fra S		Uendret
Gravhaug 1	DG 150-5-3	10443	Oppdyrket grusterrasse	Dyrket mark	Fjernet		Dyrking
Gravhaug 2	DG 150-5-3	10443	Oppdyrket grusterrasse	Dyrket mark	Fjernet		Dyrking
Gravhaug 3	DG 150-5-3	10443	Oppdyrket grusterrasse	Dyrket mark	Fjernet		Dyrking
Gravhaug 4	DG 150-5-3	10443	Oppdyrket grusterrasse	Dyrket mark	Fjernet		Dyrking
Gravhaug 5	DG 150-5-3	10443	Oppdyrket grusterrasse	Dyrket mark	Fjernet		Dyrking
Gravhaug 6	DG 150-5-3	10443	Oppdyrket grusterrasse	Dyrket mark	Fjernet		Dyrking
Gravhaug 7	DG 150-5-3	10443	Oppdyrket grusterrasse	Dyrket mark	Fjernet		Dyrking
Gravhaug 8	DG 150-5-3	10443	Oppdyrket grusterrasse	Dyrket mark	Fjernet		Dyrking
Gravhaug 9	DG 150-5-3	10443	Oppdyrket grusterrasse	Dyrket mark	Fjernet		Dyrking
Gravhaug 10	DG 150-5-3	10443	Oppdyrket grusterrasse	Dyrket mark	Fjernet		Dyrking
Bauta 1	DG 150-5-3	10444	Jernbanetrase	Jernbanetrase	Flyttet		Uendret
Bauta 2	DG 150-5-3	10444	Jernbanetrase	Jernbanetrase	Flyttet		Uendret
Gravhaug 1	DG 149-5-2	10445	Barskog	Barskog/Kultursti	Forsenkning, nedkjørt i siden		Uendret
Gravhaug 2	DG 149-5-2	10445	Barskog	Barskog/Kultursti	Forsenkning		Uendret
Gravhaug 3	DG 149-5-2	10445	Barskog	Barskog/Kultursti	Grop i midten		Uendret
Gravhaug 4	DG 149-5-2	10445	Barskog	Barskog/Kultursti	Urørt		Uendret
Gravhaug 5	DG 149-5-2	10445	Barskog	Barskog/Kultursti	Forsenkning		Uendret
Gravhaug 6	DG 149-5-2	10445	Barskog	Barskog/Kultursti	Grop i midten		Uendret
Gravhaug	DG 149-5-2	10446	Barskog	Hugstfelt/Kultursti	Forsenkning		Uendret
Gravhaug 1	DG 149-5-1	10448	Barskog	Barskog	Avskåret, Grop i midten		Uendret
Hustuft 2	DG 149-5-1	10448	Barskog	Barskog	Grop i midten		Uendret
Gravhaug 3	DG 149-5-1	10448	Barskog	Barskog	Urørt		Uendret
Gravhaug 4	DG 149-5-1	10448	Barskog	Barskog	Forsenkning		Uendret
Gravhaug 5	DG 149-5-1	10448	Barskog	Barskog	Forsenkning		Uendret
Gravhaug 1	DG 149-5-1,2	10449	Barskog	Barskog	Stort krater, sjakt		Uendret
Gravhaug 2	DG 149-5-1,2	10449	Barskog	Barskog	Urørt		Uendret
Gravhaug 3	DG 149-5-1,2	10449	Barskog	Barskog	Urørt		Uendret
Gravhaug 4	DG 149-5-1,2	10449	Barskog	Barskog	Forsenkning		Uendret
Gravhaug 5	DG 149-5-1,2	10449	Barskog	Barskog	Urørt		Uendret
Gravhaug	DG 149-5-2	10450	Nær hytte i barskog	Nær hytte i barskog	Forsenkning		Uendret
Gravroys 1	DH 149-5-1	10457	Barskog/hugstfelt	Barskog/hugstfelt	Grop i midten		Uendret
Gravroys 2	DH 149-5-1	10457	Barskog/hugstfelt	Barskog/hugstfelt	Grop i midten		Uendret
Steinlegning 3	DH 149-5-1	10457	Barskog/hugstfelt	Barskog/hugstfelt	Grop i midten		Uendret
Steinlegning 4	DH 149-5-1	10457	Barskog/hugstfelt	Barskog/hugstfelt	Urørt		Uendret

Forts. vedlegg/tabell, s.7 av 8

Forminntype	ØK-kart	ID-nr	Arealbruk 1972	Arealbruk 1999	Skade 1972	Ny skade 1999	Skadeårsak
Gravroys 5	DH 149-5-1	10457	Barskog/hugstfelt	Barskog/hugstfelt	Grop i midten	Uendret	
Gravroys 6	DH 149-5-1	10457	Barskog/hugstfelt	Barskog/hugstfelt	Grop i midten	Uendret	
Gravroys 7	DH 149-5-1	10457	Barskog/hugstfelt	Barskog/hugstfelt	Grop i midten	Uendret	
Gravroys 8	DH 149-5-1	10457	Barskog/hugstfelt	Barskog/hugstfelt	Grop i midten	Uendret	
Gravroys 9	DH 149-5-1	10457	Barskog/hugstfelt	Barskog/hugstfelt	Grop i midten	Uendret	
Gravroys 10	DH 149-5-1	10457	Barskog/hugstfelt	Barskog/hugstfelt	Uørt	Uendret	
Gravroys 11	DH 149-5-1	10457	Barskog/hugstfelt	Barskog/hugstfelt	Uørt	Uendret	
Gravroys 12	DH 149-5-1	10457	Barskog/hugstfelt	Barskog/hugstfelt	Uørt	Uendret	
Gravhaug	DH 149-5-1	10458	Barskog	Barskog/Grustak	Grop i midten	Inngrep i 5-m sonen	Massuttak
Gravhaug	DJ 150-5-1	10463	Barskog	Barskog	Uørt	Uendret	
Gravhaug	DJ 150-5-1	10464	Planterfelt	Planterfelt	Dype plogfurur	Uendret	
Gravhaug	DG 150-5-1	10465	Beite	Beite	Hardtrampet, flattrykt, ellers urørt	Noe mer nedslitt	Beiting
Gravhaug	DG 151-5-3	10469	Villabegyggelse	Villabegyggelse	Aviskåret, Grop i midten	Gjerde passerer NV-siden	Tomtegrense
Gravhaug	DG 151-5-3	10470	Villabegyggelse	Villabegyggelse	Ujevnt, opprøpet, pyntemur	Innmurt potetkjeller, beplantet	Hage/husholdning
Gravhaug	DG 151-5-3	10471	Dyrket mark	Parkeringsplass	Overployd	Fjernet, arkeol. undersøkt	Parkeringsplass
Gravhaug 1	DG 151-5-3	10473	Villabegyggelse	Villabegyggelse	Aviskåret, avlatet	Aviskåret noe mer (ny mur)	Hage/ Oppkjørsel
Gravhaug 2	DG 151-5-3	10473	Villabegyggelse	Villabegyggelse	NV-del fjernet	Uendret	Hage
Gravhaug 3	DG 151-5-3	10473	Villabegyggelse	Villabegyggelse	Aviskåret, Skråplanert	Uendret	Hage
Gravhaug	DG 151-5-3	10474	Friareal	Sentrumbebyggelse	Sterkt rasert, skytstilling	Påført endel kvist, ellers uendret	Fritid
Gravhaug	DG 151-5-3	10475	Gårdstun	Gårdstun	kanonstilling inngravd, toppen fj.	Fjernet, arkeol. undersøkt	Gårdstun/Hage
Gravhaug	DG 151-5-3	10477	Dyrket mark	Dyrket mark	Fjernet	Fjernet	Dyrking
Gravhaug	DG 151-5-3	10478	Tomtegravning	Enebolig	Fjernet	Fjernet	Boligbygging
Gravhaug	DG 151-5-3	10480	Hage	Hage	Aviskåret, toppen fjernet	Uendret	
Gravhaug 1	DG 151-5-3	10481	Blandingsskog	Blandingskog	Forsenkning	Uendret	
Hulvet 2	DG 151-5-3	10481	Blandingskog	Blandingskog	Noe siltasje	Uendret	
Gravhaug	DG 151-5-3	10488	Hage	Hage	Fiere sokk, bord og benker på haugen	Noe utjevnet	Hage
Gravhaug	DG 151-5-3	10489	Beite/grustak	Brakkmark	Fjernet	Fjernet	Veleireid
Gravhaug	DG 151-5-3	10490	Beite/ Åker	Beite/ Åker	Toppen utplanert, sterkt redusert	Uendret	
Gravhaug 1	DG 152-5-4	10493	Planterfelt	Skogsdrift	Grop i midten	Uendret	
Gravhaug 2	DG 152-5-4	10493	Planterfelt	Skogsdrift	Grop i midten	Uendret	
Gravhaug 3	DG 152-5-4	10493	Planterfelt	Skogsdrift	Grop i midten	Uendret	
Gravhaug 1	DG 152-5-3	10494	Hugstfelt	Planter skog	Aviskåret	Uendret	
Bauta 2	DG 152-5-3	10494	Hugstfelt	Planter skog	Vellet	Ikke gjentunnet/fjernet	Skogsdrift
Gravhaug(?) 3	DG 152-5-3	10494	Hugstfelt	Planter skog	Uørt?	Uendret	
Gravhaug 4	DG 152-5-3	10494	Hugstfelt	Planter skog	Avlatet	Uendret	
Gravhaug	DG 151-5-3	10495	Barskog	Planter skog	Grop i midten	Uendret	
Gravhaug	DG 151-5-3	10496	Barskog	Planter skog	Uørt	Uendret	
Gravhaug	DG 151-5-1	10497	Dyrket mark	Dyrket mark	Avlatet	Omådet rundt mer nedployd	Dyrking
Gravroys 1	DG 152-5-4	10498	Nyplantefelt	Skogsdrift	Uørt	Uendret	
Gravroys 2	DG 152-5-4	10498	Nyplantefelt	Skogsdrift	Uørt	Uendret	
Gravhaug 1	DG 153-5-4	10500	Barskog/hugstfelt	Planter skog	Liten grop i midten	Uendret	
Gravhaug 2	DG 153-5-4	10500	Barskog/hugstfelt	Planter skog	Groft inn i haugen	Uendret	
Bauta 3	DG 153-5-4	10500	Barskog/hugstfelt	Planter skog	Står skjævt	Brukket av	Skogsdrift?
Gravhaug 1	DG 153-5-4	10501	Barskog	Skogplanting/Hogst	Uørt	Uendret	
Gravhaug 2	DG 153-5-4	10501	Barskog	Skogplanting/Hogst	Grop i midten	3 torvruter for granplante	Skogsdrift
Gravhaug 3	DG 153-5-4	10501	Barskog	Skogplanting/Hogst	Inngravning	4 granplantegroper og andre inngrep	Skogsdrift
Gravhaug 4	DG 153-5-4	10501	Barskog	Skogplanting/Hogst	Uørt	14 torvruter for granplante	Skogsdrift
Gravhaug 5	DG 153-5-4	10501	Barskog	Skogplanting/Hogst	Grop i midten	2 torvruter for granplante	Skogsdrift
Gravhaug 6	DG 153-5-4	10501	Barskog	Skogplanting/Hogst	Grop i midten	6 torvruter for granplante, trestamme	Skogsdrift

Forminnnitype	ØK-kart	ID-nr	Arealbruk 1972	Arealbruk 1999	Skade 1972	Ny skade 1999	Skadeårsak
Gravhaug 7	DG 153-5-4	10501	Barskog	Skogplanting/Hogst	Urørt	7 tonruiter, store stubber	Skogsdrift
Gravhaug 8	DG 153-5-4	10501	Barskog	Skogplanting/Hogst	Urørt	Dekket av store stubber	Skogsdrift
Gravhaug 9	DG 153-5-4	10501	Barskog	Skogplanting/Hogst	Grop i midten	2 tonruiter, store stubber	Skogsdrift
Gravhaug		10509	Dyrket mark	Dyrket mark	Fjernet		Dyrking
Gravhaug m/Bautla		10522	Barskog/hugstfelt	Plantet skog	Grunn forsening	Uendret	
Gravhaug 1	DH 152-5-1	10530	Barskog/Plantefelt	Grustak	Urørt	Fjernet	Massetak
Gravhaug 2	DH 152-5-1	10530	Barskog/Plantefelt	Grustak	Avskåret, grop i siden	Fjernet	Massetak
Gravhaug 3	DH 152-5-1	10530	Barskog/Plantefelt	Grustak	Avskåret, påført grus	Fjernet	Skogsbilvei
Gravhaug 4	DH 152-5-1	10530	Barskog/Plantefelt	Skogsbilvei/Grustak	Fjernet		Skogsbilvei
Gravhaug		10531	Barskog	Plantet skog	Urørt	Uendret	
Gravhaug		10533	Dyrket mark	Dyrket mark	Fjernet		Dyrking
Gravhaug 1	DH 152-5-1	10534	Plantefelt	Plantet skog	Forsening	Uendret	
Gravhaug 2	DH 152-5-1	10534	Plantefelt	Plantet skog	Forsening	Uendret	
Gravhaug		10536	Barskog	Plantet skog	Urørt, stiftar i utkant	Gjengrodd pga mye kvist	Skogsdrift
Bautla		10537	Dyrket mark	Dyrket mark	Brukes som benk	Uendret	
Gravhaug		10538	Del av hageanlegg	Hage	Beplantet, forsening, avskåret	utfjernet, ny masse påført	Hage
Gravhaug		10539	Dyrket mark	Brakk innmark	Overpøyd	Sterkt gjengrodd/medgrodd	Driftsending
Gravhaug		10540	Barskog	Plantet skog	Forsening, avskåret	Uendret	
Gravhaug		10543	Dyrket mark	Beite	Tilsynelatende urørt	Uendret	
Gravhaug 1		10544	Beite	Mulig beite	Noe utrast	Uendret	
Bautla 2		10544	Beite	Mulig beite	Står skjært	Uendret	
Gravhaug m/Bautla 3		10544	Beite	Mulig beite	Nedtrakkert, overpøyd, bauta fjernet	Uendret	Jordbruk
Gravhaug 1	DH 153-5-4	10545	Hugstfelt	Barskog	To gropar i midten, kvistavfall	Uendret	
Gravhaug 2	DH 153-5-4	10545	Hugstfelt	Barskog	Grop i midten, overgrodd	Uendret	
Gravhaug 3	DH 153-5-4	10545	Hugstfelt	Barskog	Forsening, overgrodd	Uendret	
Gravhaug		10546	Beite	Løvsog	Grunn forsening	Uendret	
Gravhaug		10549	Plantefelt	Skog	Urørt, overgrodd	Ikke gjentfunnet - fjernet?	Skogsdrift
Gravhaug		10554	Beite	Løvsog omgitt av åker	Forsening, overgrodd	Uendret	
Gravhaug 1	DH 153-5-2	10559	Barskog/hugstfelt	Nyplanting	Urørt	4 ruter avbortet for skogplanting	Skogsdrift
Gravhaug 2	DH 153-5-2	10559	Barskog/hugstfelt	Nyplanting	Tilsynelatende urørt	Ikke gjentfunnet/fjernet	Skogsdrift
Forhøyning 3	DH 153-5-2	10559	Barskog/hugstfelt	Nyplanting	Tilsynelatende urørt	Ikke gjentfunnet/fjernet	Skogsdrift
Forhøyning 4	DH 153-5-2	10559	Barskog/hugstfelt	Nyplanting	Tilsynelatende urørt	Naturdannelse - uendret	
Gravhaug		10564	Skog/Åker	Skog/Åker	Stort krater midt i	Uendret	
Gravhaug 1	DH 153-5-2	10565	Beite	Beite	Tilsynelatende urørt	Uendret	
Gravhaug 2	DH 153-5-2	10565	Beite	Beite	Stort krater midt i	Krateret utvidet	Beiting
Gravhaug 3	DH 153-5-2	10565	Beite	Beite	Tilsynelatende urørt	Terrasserte stier rundt haugen	Beiting
Gravhaug 4	DH 153-5-2	10565	Beite	Beite	Tilsynelatende urørt	Siltasje	Beiting
Gravhaug		10569	Utplanering		Fjernet		Dyrking
Gravhaug 1	DJ 153-5-3	10571	Beite	Veiskjering	Ytterkanten avskåret	Fjernet, arkeol. undersøkt	Veiarbeid
Gravhaug 2	DJ 153-5-3	10571	Beite	Dyrket mark/ Beite	Overpøyd, utfjernet	Sterkt deformert	Dyrking
Gravhaug		10573	Engkant	Engkant	Kant mot vei fjernet, ellers urørt	Uendret	
Gravhaug		10575	Barskog/hugstfelt	Øy i dyrket mark	Forsening	Uendret	
Gravhaug		10580	Villabbyggelse	Villabbyggelse	Fjernet		Husbygging

NIKU publikasjonsliste / Publications

pr. 13.06.00

1. Fagrapporter / Scientific reports
2. Oppdragsmeldinger / Assignment reports
3. Temahefter / NIKU Topics
4. Faktaark / Fact Sheet

1. NIKU Fagrapporter

- 001** Malte 1500-talls bonader i Rygnestadloftet, Valle i Setesdal. Presentasjon av et konserveringsprosjekt. *Gundhus, G., Gjertsen, R. & Andersson, G. 1995*
- 002** Haug på Hadseløya: en gravplass fra kristningstiden. Antropologiske undersøkelser av skjelettmaterialet. *Sellevoid, B.J. 1996*
- 003** Historiske kart og kulturminnevern. En metode for landskapsanalyse. *Jerpåsen, G., Sollund, M.-L.B. & Widgren, M. 1997*
- 004** Klima i stavkirker: Lokal klimatisering av menigheten i Kaupanger stavkirke, Sogndal kommune. *Olstad, T.M. & Haugen, A. 1997*
- 005** Begrensning av skader på kulturlag i middelalderbyene. *Reed, I.W. 1997*
- 006** Skjelettfunnene fra Ytre Elgsnes. Antropologiske undersøkelser. *Sellevoid, B.J. 1998*
- 007** Konserveringsarbeider i Olavsklosteret i Oslo 1989-1997. En kilde til økt kunnskap om klosterets bygningshistorie. *Hauglid, L. 1998*
- 008** Trondenes kirkes tidligste bygningshistorie. *Storsletten, O. 1998*
- 009** Storøya - Hamarbiskopens ladegård i middelalderen? Seminarrapport *Brendalsmo, A.J. (Red.) 1998*
- 010** Picts and Vikings at Westness. Anthropological investigations of the skeletal material from the cemetery at Westness, Rousay, Orkney Islands. *Sellevoid, B.J. 1999*

2. NIKU Oppdragsmeldinger

- 001** Utstein kloster - planlagte vedlikeholdstiltak: utredning av konsekvensene for kulturminnet. *Dunlop, A.R. 1995*
- 002** Utstein kloster: resultatene fra de arkeologiske forundersøkelsene mars 1995 og innstillinger til det videre arbeidet i 1995. *Dunlop, A.R. 1995*
- 003** Ommundgård gnr 134 bnr 1 Viggja, Skaun k, Sør-Trøndelag: Antropologisk undersøkelse av skjelettmateriale. *Sellevoid, B.J. 1995*
- 004** Innberetningen om arkeologiske forundersøkelser i Skagen 18, Stavanger. *Dunlop, A.R. 1995*
- 005** Clemenskirkeruinen 1994. Saxegaardsgate 11, Gamlebyen, Oslo: Antropologisk undersøkelse av skjelettmateriale. *Sellevoid, B.J. 1995*
- 006** Konserveringsarbeid i Lyngdal kirke, Numedal. *Olstad, T.M. 1995*
- 007** Registrering av nasjonale kulturminner. Delprosjekt: Forslag til oppbygging av en database til registrering av bevaringstilstanden for kirkekunst og veggfast dekor i kirker og fredede bygninger. *Sommer-Larsen, A. 1995*
- 008** NSB. Nytt dobbeltspor fra Skøyen - Asker. Kulturminner og kulturmiljø, KU-fase 2. *Skar, B., Hov, K. & Tønnesen, T. L. 1995*
- 009** Ny E18 Melleby - Askim, Østfold fylke. Fagrapport Kulturminner og kulturmiljø. *Skar, B., Sollund, M.-L. B., Tønnesen, T. L. & Bergstøl, J. 1995*
- 010** Vegetasjonshistorisk undersøkelse av felt med rydningsrøyer på Forsand gnr. 41 bnr. 6, Forsand i Rogaland. *Prøsch-Danielsen, L. 1996*

Fakta-ark er gratis.

Øvrige publikasjoner koster fra kr.50 til kr.150.

Det tas forbehold om at enkelte rapporter kan være utsolgt.

Kontaktadresse / Publications can be bought from:

NINA•NIKU

Dronningensgt. 13, Postboks 736 Sentrum, N-0105 Oslo

Tlf./Tel.: (+47) 23 35 50 00 Faks/Fax: (+47) 23 35 50 01

- 011** Befaring og rådgiving for kulturetaten i Hedmark Fylkeskommune etter flommen i Østerdalen, juni 1995. *Brønne, J. 1995*
- 012** Lydvalloftet, Voss kommune i Hordaland. Undersøkelser og konservering av malt dekor fra middelalderen. *Gundhus, G. 1996*
- 013** Domkirkegården i Trondheim. En evaluering av arkeologiske interesser i området. *Reed, I.W. 1995*
- 014** Archaeological excavation at 3-5 Bersvendveita, Trondheim, 1995-1996. *Towle, B., Booth, A.H. & Sandvik, P.U. 1996*
- 015** Arkeologiske forundersøkelser i BRM 480 Nonneseterkvartalet 1995 & 1996. *Dunlop, A.R. 1996*
- 016** Bf 85 Agerup Gård, Nøtterøy kommune i Vestfold. Befaring og fargeundersøkelser 1995-96. Konservering av et 1700 talls papirtapet 1997. *Brønne, J. & Heggenhougen, B. 1998*
- 017** Jernbanetunnel under Gamlebyen, Oslo. Konsekvensutredning. Kvalitetssikring tema Kulturmiljø. *Skar, B., Molaug, P.B. & Tønnesen, T. L. 1995*
- 018** E6 Tysfjord, Nordland fylke. Fagrapport Kulturminner og kulturmiljø. *Skar, B., Hauglid, M. & Steinlien, O. 1996*
- 019** Arkeologiske forundersøkelser i BRM 487 Nonneseterkvartalet, 1996. *Dunlop, A.R. 1997*
- 020** Krusifiks fra Vågå kirke, Vågå kommune i Oppland. Konservering. *Hauglid, L.K. 1996*
- 021** E18 mellom Ekebergtunnelen og Oslotunnelen. Utredning av kulturminner og kulturmiljø. Konsekvensutredning. *Skar, B., Molaug, P.B. & Tønnesen, T. L. 1996*
- 022** A 335 Grip Stavkirke, Grip, Kristiansund kommune. Tilstandsbeskrivelse og forslag til konserveringstiltak 1993. *Olstad, T.M. 1996*
- 023** Den middelalderske Kristusfiguren fra Otterøy kirke, Namsos kommune i Nord-Trøndelag. Et konserveringsprosjekt. *Frøysaker, T. 1996*
- 024** Trykte 1500-talls tekstiler i Rygnestadloftet. Undersøkelser, konservering og restaurering. *Gundhus, G. 1996*
- 025** Orgelprospektet i Oslo Domkirke - Undersøkelser. *Norsted, T. 1996*
- 026** Kaupanger stavkirke / De Heibergske Samlinger: Kristi Oppstandelse malt av A. Askevold 1865. Konservering og restaurering. *Andresen, J. & Gundhus, G. 1996*
- 027** Madonna med barnet. Konservering og restaurering av en polykrom treskulptur fra 1200 tallet i Vallset kirke, Stange i Hedmark. *Olstad, T.M. 1996*
- 028** Rapport fra seminar om Norges kirker 21.november 1996. *Fikkan, A. 1996*
- 029** Videreføring av konserveringsarbeidene i Lyngdal kirke, Numedal. Konservering av limfargedekor i kor og skip. *Olstad, T.M. 1996*
- 030** Damsgård. Fargeundersøkelser 1985-1988-1993. Systematisering og tolking av funn samt restaureringsforslag. *Frøysaker, T. & Solberg, K. 1996*

Forts. NIKU Oppdragsmeldinger

- 031** Arkeologisk sjaktovervåking og undersøkelser i Nedre Langgate, Tjømegaten og Pelagoskvartalet, Tønsberg. *Gansum, T. 1997*
- 032** Arkeologiske undersøkelser og overvåking i Nedre Langgate 30E, Tønsberg. Problematikk omkring typer og bruk av kvistnagler. *Gansum, T. 1997*
- 033** Mindre arkeologiske undersøkelser i Vestfold 1996. *Edvardsen, G., Gansum, T., Sønsterud, K.E. & Ulriksen, E. 1997*
- 034** Mindre arkeologiske undersøkelser i Telemark 1996. *Gansum, T. & Sønsterud, K.E. 1997*
- 035** Sørkorridoren E6 og E18. Kulturminner og kulturmiljøer. *Skar, B., Grimsrud, O., Hov, K. & Tønnesen, T.L. 1997*
- 036** Diverse arkeologiske oppdrag i og omkring Bergen 1995-96. *Dunlop, A.R. 1997*
- 037** Krusifiks fra ca 1500 i Granvin kirke, Hordaland. Undersøkelser, konservering og restaurering. *Bratlie, E. 1997*
- 038** Innberetningen om de arkeologiske undersøkelserne ved Utstein Kloster 1995. *Dunlop, A.R. 1997*
- 039** Konsekvensutredning for ny Rv-2, Kløfta-Kongsvinger. Kulturminner og kulturmiljø. *Skar, B., Sollund, M.-L.B., Tønnessen, T.L. & Rui, L.M. 1997*
- 040** Konservering av limfargedekor i Nore stavkirke. *Solberg, K. 1997*
- 041** Decorations and wall-paintings in vernacular buildings, burial sites, monasteries and temples. Mission for NORAD and the Norwegian Directorate for Cultural Heritage to The Peoples Republic of China and Tibet Autonomous Region. *Brønne, J. 1997*
- 042** Fortidens minner i dagens landskap. Status for automatisk fredete kulturminner i Skien kommune, Telemark 1997. *Sollund, M.-L.B. 1997*
- 043** Utstein Kloster: resultatene fra de arkeologiske forundersøkelsene 26-30.05.97. *Dunlop, A.R. 1997*
- 044** Arkeologiske forundersøkelser ved BRM 528 Nonneseter/ Bystasjonen, 1997. *Dunlop, A.R. 1997*
- 045** Bygninger - Samlerapport 1994-1996. *Gundhus, G.(red.) 1997*
- 046** Arkeologiske undersøkelser langs Strandpromenaden, Hamar, 1996. *Nondal, N.T., Roll-Lund, E., Sæther, T. & Wiberg, T. 1997*
- 047** Gården Berg Vestre i Furnes, Ringsaker kommune. Behandling av to dekorerte rom. *Olstad, T.M. 1997*
- 048** Objekter - samlerapport 1994-1996. *Gundhus, G.(red.) 1997*
- 049** Vevelstad kirke, Vevelstad kommune. Et 1700-talls monumentalt oljemaleri på papir. Konservering og restaurering. *Norsted, T. 1997*
- 050** Tydal kirke, Tydal kommune. Undersøkelser, konservering og restaurering av dekorert kortak fra ca 1700. *Bratlie, E., Kusch, H. J., Sommer-Larsen, A. & Gundhus, G.(red.) 1997*
- 051** Konservering av den middelalderiske Kristusfigur fra Leksvik kirke, Leksvik kommune i Nord-Trøndelag. *Frøysaker, T. 1997*
- 052** Museumsbygninger i Hedmark fylke. Undersøkelser og evalueringer. *Brønne, J. 1997*
- 053** 300 kV-I Øyberget-Vågåmo Konsekvensutredning for kulturminner og kulturmiljø. Justerte alternativer. *Helliksen, W. 1997*
- 054** Mindre arkeologiske overvåkinger og undersøkelser i middelalderbyene Tønsberg og Skien 1997. *Edvardsen, G. & Sønsterud, K.E. 1997*
- 055** Utgravningene ved vestfronten av Nidaros domkirke. Del I og II. *Reed, I., Kockum, J., Hughes, K. & Sandvik, P.U. 1997*
- 056** Diverse arkeologiske oppdrag i Bergen og på Vestlandet 1996-97. *Dunlop, A.R., Gellein, K. & Hommedal, A.T. 1997*
- 057** Arkeologiske undersøkelser ved Vincens Lunges gate 19/21, Nonneseterkvartalet i Bergen, 1997. *Dunlop, A.R. 1998*
- 058** Bredsgården, Bryggen i Bergen. Konservering av 1700-talls limfargedekor. *Olstad, T.M. 1997*
- 059** Arkeologisk undersøkning på Klosteret, Bergen 1997-98. *Vevatne, K. 1998*
- 060** Tradisjonell fargebruk på bygårder, Grünerløkka i Oslo. *Hvinden-Haug, L.J., Torp, I. & Olstad, T.M. 1998*
- 061** Arkeologiske undersøkelser i og omkring Kjøttbasaren, Vetrilidsalmenning 2, Bergen 1996-97. *Dunlop, A.R. 1999*
- 062** Bf 93 Yttersø gård, Larvik kommune i Vestfold. Innvendig fargeundersøkelse. *Heggenhougen, B. 1998*
- 063** Konservering av predellan til altartavlan i Rödernes kyrka, Marker kommune i Østfold. *Gjertsen, R. 1997*
- 064** Fortidens minner i dagens landskap. Status for automatisk fredete kulturminner i Trondheim kommune, Sør-Trøndelag, 1997. *Binns, K.S. 1998*
- 065** Rock Art Safeguarding in Zimbabwe. *Norsted, T. 1998*
- 066** Miljøopparbeiding av Nedre Langgate, riksveg 308, Tønsberg kommune. *Edvardsen, G. 1998*
- 067** Altertavlen i Førde kirke, Sogn og Fjordane. Konservering og restaurering 1996-1998. *Gundhus, G. 1998*
- 068** Fortidens minner i dagens landskap. Status for automatisk fredete kulturminner i Tromsø kommune, Troms, 1997. *Holm-Olsen, I.M. 1998*
- 069** Mindre arkeologiske overvåkinger og undersøkelser i tilknytning til middelalderkirker og -kirkegårder i Agder, Telemark og Vestfold, 1997 *Edvardsen, G., Helliksen, W. & Sønsterud, K. 1998*
- 070** Rehabilitering av Tønsberg torv. Arkeologisk overvåking og undersøkelser 1996-1997. *Edvardsen, G., Gansum, T. 1998*
- 071** To båtvrak fra 1600-tallet. Arkeologiske utgravninger på Sørenga i Oslo. *Molaug, P.B. 1998*
- 072** Oppussing og vedlikehold av eldre murfasader 1997. Samlerapport. *Hauglid, L., & Gundhus, G. (red.). 1998*
- 073** Bygningshistoriske undersøkelser. Samlerapport 1997. *Christie, H., Hauglid, L., Norsted, T. & Storletten, O. (Gundhus, G. red.) 1998*
- 074** Snøhvitutbyggingen. LNG-anlegg på Melkøya, Hammerfest kommune. Konsekvenser for samiske kulturminner. *Johnskareng, A. & Holm-Olsen, I.M. 1998*
- 075** Fargeundersøkelser i Kiøsterudgården, Åsgårdstrand, 1998. *Olstad, T.M. 1999*
- 076** Konservering av bemalte veggplanker fra Ål stavkirke, Buskerud. *Olstad, T.M. 1999*
- 077** Avslutning av konserveringsarbeidene i Lyngdal kirke, Numedal. *Olstad, T.M. 1999*
- 078** Fortidsminne i dagens landskap. Status for automatisk freda kulturminne i Voss kommune, Hordaland i 1998. *Fasteland, A. 1999*
- 079** Baroniet Rosendal i Kvinnherad kommune, Hordaland. Delprosjekt 1: Undersøkelser og forslag til tiltak i 24 utvalgte rom i slottet. *Brønne, J. 1999*
- 080** Stiftsgården i Trondheim. Fargeundersøkelser og konserveringsarbeider 1996-1998. *Solberg, K. 1999*

Forts. NIKU Oppdragsmeldinger

- 081** Diverse arkeologiske oppdrag i Bergen og på Vestlandet 1997-98. *Dunlop, A. R., Gellein, K., Hommedal, A. T. & Birkenes L. Ø. 1999*
- 082** Samiske kulturminner og kulturlandskap i Mauken-Blåtind øvings- og skytefelt. Utvikling av en GIS- og fjernmålingsbasert metode. *Holm-Olsen, I. M., Grydeland, S. E. & Tømmervik, H. 1999*
- 083** Flahammar gård, Luster kommune i Sogn og Fjordane. Konservering av panelen till två 1700-tals dekorationsmålade rum. *Gjertsen, R. 1999*
- 084** Arkeologiske undersøkelser ved Vincent Lunges gate 19/21, Nonneseterkvartalet i Bergen, 1998. *Dunlop, R.A. 1999*
- 085** Bamble kirke, Telemark. Fargeundersøkelse av interiøret, 1998. *Solberg, K. 1999*
- 086** Planlagt golfbane på Breivikeidet, Tromsø kommune, Troms. Konsekvenser for samiske kulturminner og kulturmiljø. *Buljo, T.-H. & Holm-Olsen, I. M. 1999*
- 087** Fornytelse av reguleringskonsesjon for Mjøsvatn, Vinje og Tinn kommuner i Telemark. Konsekvenser for automatisk fredete kulturminner. *Risbøl, O. 1999*
- 088** Bygninger: Undersøkelser - Tilstand - Tiltak. Samlerapport 1998. *Gundhus, G. (red.) 1999*
- 089** Interiør og gjenstander: Undersøkelser – Tilstand – Tiltak. Samlerapport 1998. *Gundhus, G. (red.) 1999*
- 090** Metall med verneverdi. Handsaming, lagring og vedlikehold av innandørs metallgjenstandar. *Bjørke, A. 1999*
- 091** På sporet av en mangfoldig historie. Kalvariegruppen i Romfo kirke, Sunndal kommune i Møre og Romsdal. *Gundhus, G. & Winnes, M. 2000*
- 092** Kongsberg kirkes glasslysekroner. Konservering, sikring og dokumentasjon. *Sommer-Larsen, A. 2000*
- 093** Kulturminner og kulturmiljø i Gråfjell, Regionfelt Østlandet, Åmot kommune i Hedmark. Arkeologiske registreringer 1999, fase 1. *Risbøl, O., Vaage, J., Ramstad, M., Narmo, L.E., Høgseth, H.B., & Bjune, A. 2000*
- 094** Bevaring av gamle arkiv med kart og tegninger. Ingeniørbrigadens arkiv hos Riksantikvaren. *Korff, K. 2000*
- 095** Alterskapet i Hamre kirke, Osterøy kommune, Hordaland. Konservering 1999/2000. *Frøysaker, T. 2000*

3. NIKU Temahefter

- 001** Fornminnevern og forvaltning. En teoretisk og metodisk tilnærming til planlegging og praksis i fornminnevernet. *Hygen, A.-S. 1996*
- 002** Saving art by saving energy. *Olstad, T.M. & Stein, M. 1996*
- 003** "Utkantens håndverkere og arbeidere". En aktivitetsanalyse av "Nordre bydel" i middelalderens Tønsberg. Avhandling til magistergrad i nordisk arkeologi ved Universitetet i Oslo, høsten 1995. *Ulriksen, E. 1996*
- 004** Landskapet som historie. *Brendalsmo, J., Jones, J., Olwig, K. & Widgren, M. 1997*
- 005** Utgravningene i Erkebispegården i Trondheim. Stratigraphic Analysis: Area C. Revised stratigraphic Analysis: Areas A, B and K. *McLees, C. 1998*
- 006** Utgravningene i Erkebispegården i Trondheim. Stratigrafisk analyse: Delfelt D. *Petersén, A. 1997*
- 007** Utgravningene i Erkebispegården i Trondheim. Stratigrafisk analyse: Delfelt E. *Saunders, T. 1997*
- 008** Utgravningene i Erkebispegården i Trondheim. Stratigraphic analysis: Area F. *Saunders, T. 1997*

- 009** Utgravningene i Erkebispegården i Trondheim. Stratigrafisk analys: Delfält G. *Olsson, A. & Pettersén, A. 1997*
- 010** Utgravningene i Erkebispegården i Trondheim. Stratigraphic Analysis: Area H. *McLees, C. 1998*
- 011** Utgravningene i Erkebispegården i Trondheim. Stratigrafisk analyse: Delfelt M og I. Tegltypologi *Larsson, S., Hommedal, A.T., & Nordeide, S.W. 1999*
- 012** Excavations in the Archbishop's Palace: Methods, Chronology and Site Development. *Nordeide, S.W. (ed) 2000*
- 013** Utgravningene i Erkebispegården i Trondheim. Aktivitet og plantebruk belyst ved botaniske analysar. *Sandvik, P.U. 2000*
- 014** Utgravningene i Erkebispegården i Trondheim. Arbeidsstyrke og lønnsforhold ved erkebispesetet i 1530-årene. *Nissen, H.A. 1998*
- 015** Utgravningene i Erkebispegården i Trondheim. Parasittologisk undersøkelse av latriner. *Hartvigsen, R. 1997*
- 016** Utgravningene i Erkebispegården i Trondheim. Erkebiskopens armbrøstproduksjon. *Booth, A. H. 1998*
- 017** Utgravningene i Erkebispegården i Trondheim. Kosthold og erverv i Erkebispegården. En osteologisk analyse. *Hufthammer, A.K. 1999*
- 018 –
- 019 –
- 020 –
- 021 –
- 022 –
- 023 (ledig nummer)
- 024 (ledig nummer)
- 025** Registrering av fornminner for Det økonomiske kartverket 1963-1994. *Skjelsvik, E. 1998*
- 026** Dendrokronologi og bygningsforskning. *Christie, H., Stornes J.M. & Storsletten, O. 1998*
- 027** NIKU strategisk instituttprogram Norske Middelalderbyer Forskning om norske middelalderbyer. Seminar april 1998. *Molaug, P.B. (red.) 1998*
- 028** NIKU strategisk instituttprogram Norske Middelalderbyer 1996-2000. Registre ved bygravninger. *Red. Molaug, P.B. og Nordeide, S.W. 1999*
- 029** Bergverksbyens omland. Om ressursbruk, kultur og natur i Røros-området. *Daugstad, K. (red.) 1999*
- 030** Grindbygde hus i Vest-Norge. NIKU-seminar om grindbygde hus, Bryggen Museum 23-25.03.98. *Schjelderup, H. og Storsletten, O. (red.) 1999*
- 031** NIKU 1994 - 1999. Kulturminneforskningens mangfold. *Gundhus, G., Seip, E. og Ulriksen, E. (red.) 1999*
- 032** NIKU strategisk instituttprogram 1996-2000 Hus i Norge. Kilder om hus. Skriftlige kilder, bilder, muntlige kilder. *Horgen, J.E. 2000*
- 033** Hertug Skule til evig minne. Rekonstruksjon og fargesetting av en middelaldersk gravplate. *Brendalsmo, A.J., Plahter, U. & Selsjord, M. 2000*

4. NIKU Fakta-ark

- 1995-25 Om 1500-talls bonader i Setesdal.
- 1996-6 Om utgravninger i Domkirkegården i Trondheim.
- 1996-8 Om gravfunn på Hadseløya i Vesterålen.

Forts. NIKU Fakta-ark

- 1996-13 Om Lydvaloftet på Voss.
- 1996-20 Om kulturminner og E18 gjennom Oslo.
- 1997-6 Om kvistnagler fra Tønsberg.
- 1997-7 Om kristusfigur fra Otterøy kirke.
- 1997-13 Om konservering i Nore stavkirke.
- 1997-19 Om ødeleggelse av kulturminner i Skien kommune.
- 1997-22 Om historiske vandringer i Trondheim.
- 1998-2 Om konservering og restaurering av 1700-talls maleri i Vevelstad kirke.
- 1998-4 Om skader på kulturlag i middelalderbyer.
- 1998-12 Om utgravningene i Erkebispegården.
- 1998-15 Om ødeleggelse av kulturminner i Trondheim.
- 1998-16 Om Fuglefrisen i Olavsklosteret i Oslo.
- 1998-17 Om konservering og restaurering av altertavlen i Førde kirke.
- 1998-20 Om to båtvrak fra 1600-tallet funnet på Sørenga i Oslo.
- 1998-22 Om arkeologiske utgravninger av Vestfrontplassen i Trondheim
- 1998-24 Om armbrøstproduksjon i Trondheim
- 1999-2 Om utgravninger på Tønsberg torv
- 1999-6 Om konserveringen av 19 bemalte veggplanker i Ål stavkirke
- 1999-8 Om kosthold og erverv i Erkebispegården i Trondheim
- 1999-9 Om fargene i Kiøsterudgården i Åsgårdstrand
- 1999-14 Om fargeundersøkelser og konserveringsarbeider ved Stiftsgården i Trondheim
- 1999-16 Om jubileumstemaheftet «NIKU 1994-1999 – Kulturminneforskningens mangfold»
- 1999-18 Om GIS og samiske kulturminner i Mauken-Blåtind øvings- og skytefelt i Troms
- 1999-19 Om fargeundersøkelser i Bamble kirke i Telemark
- 1999-20 Om grindbygde hus i Vest-Norge
- 2000-4 Om handsaming av metallgjenstandar med verneverdi
- 2000-5 Om kalvariegruppen i Romfo kirke